

Äripäev

Aiandus

11. mai 2018 | Eriväljaanne

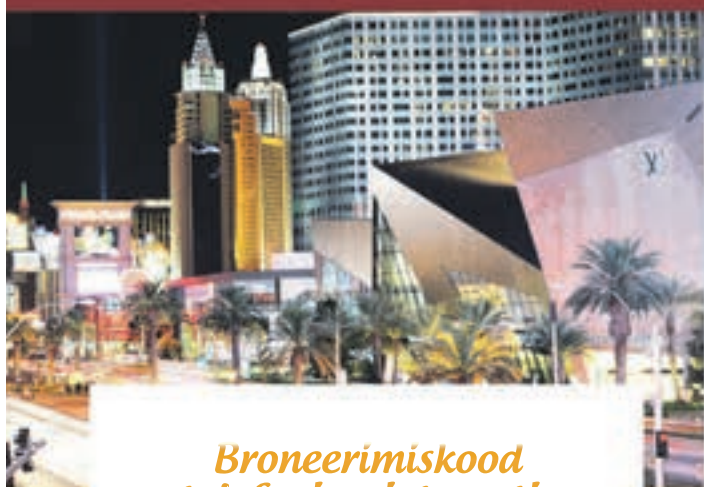
Uskumatu hind!

07.09-20.09.2018 | 15.11-28.11.2018

al 1998 EUR

**TULGE JA AVASTAGE MEIEGA AMEERIKA!
KAKS SUUREPÄRAST RINGREISI SÜGISEL 2018 -
PÕHJA- JA LÄÄNERANNIK**

New York! Los Angeles!

Broneerimiskood
telefonis + internetis

EE18AIA203

Broneerimiseks helistage: **6 160 118**

Teie reisikorraldaja: Nikal Travel OÜ, Ehitajate tee 114, 13517 Tallinn

Detailse reisiprogrammi ja reisingimustega palume Teil tutvuda meie kodulehel: www.nikal-travel.ee

Sest iga sõna on oluline.

KUULDEAPARAADID.EE

Pakume Teile tasuta konsultatsiooni, paigaldust, kuulmisuuringuid ning soovi korral ka **12 kuud järelmaksu 0% intressiga**. Lisaks väljastame aparate Sotsiaalkindlustusameti (SKA) toetusega isikliku abivahendi kaardi alusel.

Leidke endale lähim kuulmiskeskus ja broneerige aeg tasuta konsultatsioonile kodulehel **kuuldeaparaadid.ee** või lihtsalt helistage meile.

Selle reklaami ettenäitamisel iga uue kuuldeaparaadi ostjale **tasuta 2 aastane varu patareisid** (120 patareisid).

Kampaania kehtib kuni
31.05.2018

KIIRELT vastuvõtule! **TASUTA** kuulmisuuring! **PARIMAD** aparaadid!

TALLINN

Pärnu mnt 139 E/2, 2. korrus
Telefon: 53 011 529
Tallinn@kuuldeaparaadid.ee

TARTU

Ülikooli 8
Telefon: 53 807 287
Tartu@kuuldeaparaadid.ee

NARVA

Narva Haigla polikliinik, Vestervalli tn 15 (3. korrus)
Telefon: 53 011 529
Narva@kuuldeaparaadid.ee

PÄRNU

Jannseni 7a, Ülejõe Tervisekeskus
Telefon: 53 011 529
Parnu@kuuldeaparaadid.ee

RAKVERE

Tuleviku 4, Dr. Tiina Pruler-Ild ruumides
Telefon: 324 3253
Rakvere@kuuldeaparaadid.ee

VILJANDI

Viljandi Tervisekeskus kab. 303, Turu 10
Telefon: 433 3783
Viljandi@kuuldeaparaadid.ee

PAIDE

AS Järvamaa Haigla, kab. 412, Tiigi 8
Telefon: 53 011 529
Paide@kuuldeaparaadid.ee

Kontroll turgudel ja laatadel peab olema rangem

Aiandusettevõtjad pöördusid maaeluministri poole, sest nad pole rahul riigipoolse järelevalvetgevusega ning et koostöö järelevalveasutuste vahel pole siiani tulenumust andnud, siis peavad ettevõtjad oluliseks, et kasutataks jõulisemaid meetmeid.

Toidu päritolu on iga inimese jaoks tundlik teema. Tarbijale on see oluline, mis päritolu toitu ta sööb. Eestimaist toitu eelistab meie tarbija järjest rohkem ja see on väga positiivne suund meie tootjate jaoks. Kaubanduskettides ja väiksemates poodides aiandussaaduste päritoluga reeglina probleeme pole, tootja ja müüja vahelised ranged lepingud tagavad nõuetekohase kauba käitlemise.

Avaturgudel, laatadel ja Tallinna ning lähimbruse ajutistes suveks püstitatavates müügikohtades müüdavate aiandussaaduste päritolu on aga tihti peale küsitav.

On üldteada näiteid, kus müügi mahu suurendamise eesmärgil segatakse sellistes kohtades näiteks Eesti päritolu maasika hulka Läti/Leedu/Poola maasikat, marju, kurki. Ja sarnaseid näiteid on palju.

Riigil jääb maksutulu saamata. Aiandustootjad juhtisid veel tähelepanu paarile asjaolule – lisaks sagedastele päritolu nõuete rikkumistele on avaturgudel ja ajutistes müügikohtades tavaline praktika sularahas müük, kus riigil jääb saamata märkimisväärne hulk maksutulu, kuna kogu müüki ei kajastata.

Ühel omanikul on hallata reeglina suurem hulk ajutisi müügikohti, meie andmetel ühe ajutise müügikoha päevakäive on orienteeruvalt 200–1000 eurot sõltuvalt asukohast, müügihooaeg on ca neli kuud. Edasi arvutada oskab igaüks ise. Eesti Aiandustootja saab läbi sarnase ebaseadusliku tegevuse märkimisväärselt majanduslikku ja mainekahju.

Lisaks on ajutiste müügikohtade müüjad sageli alaealised või isikud, kelle töötamine on MTA töötajate registris fikseerimata.

Eelnevatel aastatel on avaturgudel ja ajutistes müügikohtades VTA ja PMA poolt teostatud üksikuid toiminguid, mis on selgelt ebapiisav ja ebaproportsionaalne võrreldes erinevate nõuete rikkumise ulatusega. Senine tegevus järelevalveasutuste poolt ei ole avaldand soovitud mõju.

Tulenevalt eeltoodust teeb Eesti Aiandusliit järgnevat ettepanekut:

1. Muuta VTA ja PMA "ühisreidid" avaturgudel ja ajutistes müügikohtades sagedasemaks ja regulaarseks.

Müüjad, kes ei ole seaduskuulekad, peavad saama aru, et riik ka päriselt kontrollib nende tegevust ja kontroll pole ühekordne.

2. Kaasata kontrollitoimingutesse ka

TASUB TEADA

Nõuded värske puu- ja köögivilja jaemüüjatele

Turustada võib tarbijale värskest müümisest mõeldud puu- ja köögiviljasektori tooteid üksnes siis, kui need on veatud ja turustatava kvaliteediga ning kui on näidatud nende päritoluriik.

Päritoluriigi märkimisel on kohustuslik esitada riigi täisnimi (v.a USA ja LAV). Lühendid (nt NL või UK) märkimine ei ole lubatud. Samuti ei ole lubatud kasutada termineid "kohalik toodang", "kodus kasvatatud" vms.

Konkreetsed turustamisstandardid on kehtestatud 10 värskele puu- ja köögiviljale: õunad, pirnid, virsikud ja nektariinid, kiivid, maasikad, tsitrusviljad (sidrunid, apelsinid, mandariinid), viinamarjad, tomatid, paprikad ja salatid (v.a salat potis ja üksikute lehtedena). Neil toodetel võib olla kolm kvaliteediklassi.

Ekstraklass: väga hea kvaliteediga toode, mis on ühtlase kuju ja välimusega, lubatud on minimaalsed pindmised defektid. Ekstraklassi ei ole kehtestatud salatitele.

I klass: hea kvaliteediga toode, lubatud on vähesed defektid nagu pinna- või kujuvead.

II klass: rahuldava kvaliteediga toode, millel võib olla üks või mitu defekti nagu muljumisjäljed, pindmised kahjustused või värvusdefektid.

Üldised turustamisstandardid kehtivad kõi-

gile muudele värskele puu- ja köögiviljadele (v.a kartul, banaan, tükeldatud või kooritud tooted, metsaseened, kapparid, kooritud pähklid ja mõrumandlid), sh salatite potis ja üksikute lehtedena ning muule maitserohelisele.

Info toote kohta peab olema välja toodud loetaval, nähtaval ja tarbijat mitte eksitaval viisi. Konkreetse turustamisstandardi alusel turustatavatel toodetel on kohustuslik märkida toote nimetus, päritoluriik, kvaliteediklass, sortinimi (õunad, pirnid, apelsinid ja viinamarjad). Üldise turustamisstandardi alusel turustatavatel värsketel puu- ja köögiviljadel on kohustuslik märkida toote nimetus ja päritoluriik. Lisainfot eritingimuste kohta, nt pakendatud kauba, saab põllumajandusameti kodulehelt.

Riiklikku järelevalvet nõuetele vastavuse üle kõikidel turustamisetaappidel – tootja-, jae- ja hulgi müügi tasandil ning sisse- ja väljaveol, korraldab põllumajandusameti aianduse büroo. Kolmandatest riikidest imporditud ja neisse eksporditavad aiandustooted kontrollitakse enne tollivormistust ja nõuetele vastavaks tunnistatud toodetele väljastatakse Euroopa Liidu turustamisstandarditele vastavust tõendav sertifikaat.

ALLIKAS: PÖLLUMAJANDUSAMET

▲ **Õnneks saab järjest enam maksta laatadel ka kaardiga.** FOTO: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

Maksu- ja Tolliamet, et kontrollida müügikäibe seaduslikku deklareerimist müügikohas ning töötajate registreerimise kohustuse täitmist.

3. Parandada kommunikatsiooni ja tea-

vitada avalikkust, et riigile on antud teema oluline (sarnaselt MTA ehitusettevõtete kontrolliga, kus oli teravdatud tähelepanu võõrtööjõu kasutamisel).

Eesti Aiandusliit suurima sektoriorga-

nisatsioonina ei tolereeri päritolu nõuete rikkumist ja on igakülselt nõus kaasa aitama, et konstruktiivses koostöös probleemi lahendada.

EESTI AIANDUSLIIT

Laadale istikuid ostma

Algamas on kevadlaatade hooaeg ja seepärast tuleb põllumajandusamet kauplejatele meelde, et teatud taimeliigid, sh ohtliku taimehaiguse viljapuu-bakterpõletiku peremeestaimed, peavad olema varustatud taimepassiga.

See peab olema kinnitatud iga taime külge eraldi, või siis, kui taimi turustatakse vastavas pakendis, siis selle pakendi külge. Pass kinnitab, et taimed on järelevalveasutuse poolt kontrollitud.

Lisaks peab olema dekoratiiv- ja ka köögiviljakultuuridel tootekirjeldus, millele on märgitud taimeliigi nimi eesti ja ladina keeles, sortinimi, päritolumaad ja tarnija nimi. Ideaalne oleks, kui selline info oleks märgitud ka puuvilja- ja marjakultuuride tootekirjeldusel. Tootekirjelduse andmed võivad olla taimeetiketil, aga need võib ka muul moel teha tarbijale kohapeal kättesaadavaks.

Laatadel on sageli oma kaupa müümas ka meie naabermaade ettevõtjad. Kindlasti peavad müüjad teistest ELi liikmesriikidest enne meie laatadel kauplemist üle kontrollima, kas ja millised taimed just Eestis peavad olema varustatud taimepassiga.

Mis on taimepass?

Taimepass on ametlik etikett, mis on vajalik taimede, taimsete saaduste ja muude objektide vedamisel Euroopa Liidu territooriumil ning kohaldatavuse korral nende sissetoomisel kaitsavatesse piirkondadesse ja seal vedamisel.

Uute reeglite kohaselt on kõikidel ELis kasvatatud taimedel ühtse kujunduse ja vormiga taime külge riputatud etikett, kus on kirjas taime kohta käiv info. Nõutud on: sõnaühend "EÜ taimepass", riigi tähis, järelevalveasutuse nimi (Eesti puhul PMA), isiku registrikande number taimetervise registris, kaubasaadetise number või muu identifitseeriv tunnus, taime või taimse saaduse botaaniline nimi ladina keeles, kauba kogus ja märg ZP-b2 (viljapuu-bakterpõletiku peremeestaimede puhul).

Taimepassi nõutakse kõigi ettevõtjate vahel toimuvate vedude jaoks, kuid mitte mittekutselistele lõppkasutajatele müümiseks, nt lillepoodides müüdavatel lilledel.

Lisaks nõutakse uute reeglitega ka asjaomaste ettevõtjate registreerimist ühtsesse registrisse, kel on nt ka edaspidi kohustus teavitada karantiinsete taimekahjustajate esinemisest. Samuti peavad ettevõtjad tagama oma ettevõttes taimede liikumise jälgitavuse, nt kui taimi müüakse teisele ettevõtjale.

Taimeliigid, mis peavad olema varustatud taimepassiga lõpptarbijale, Eesti puhul ka eraisikule turustamisel, on näiteks toompihlakas, ebaküdoonia, tuhkpuu, viirpuu, pihlakas, rododendronid. Köögiviljadest veel näiteks seemnekartul ja peet.

Lisainfot saab põllumajandusameti kodulehelt www.pma.agri.ee.

Lisaks põllumajandusametile teostab laatadel järelevalvet ka veterinaar- ja toiduamet ja tarbijakaitseamet.

PÖLLUMAJANDUSAMET

K O O L I T U S
www.koolitus.ee

Certified ScrumMaster® (CSM)

2-päevane koolitus inglise keeles

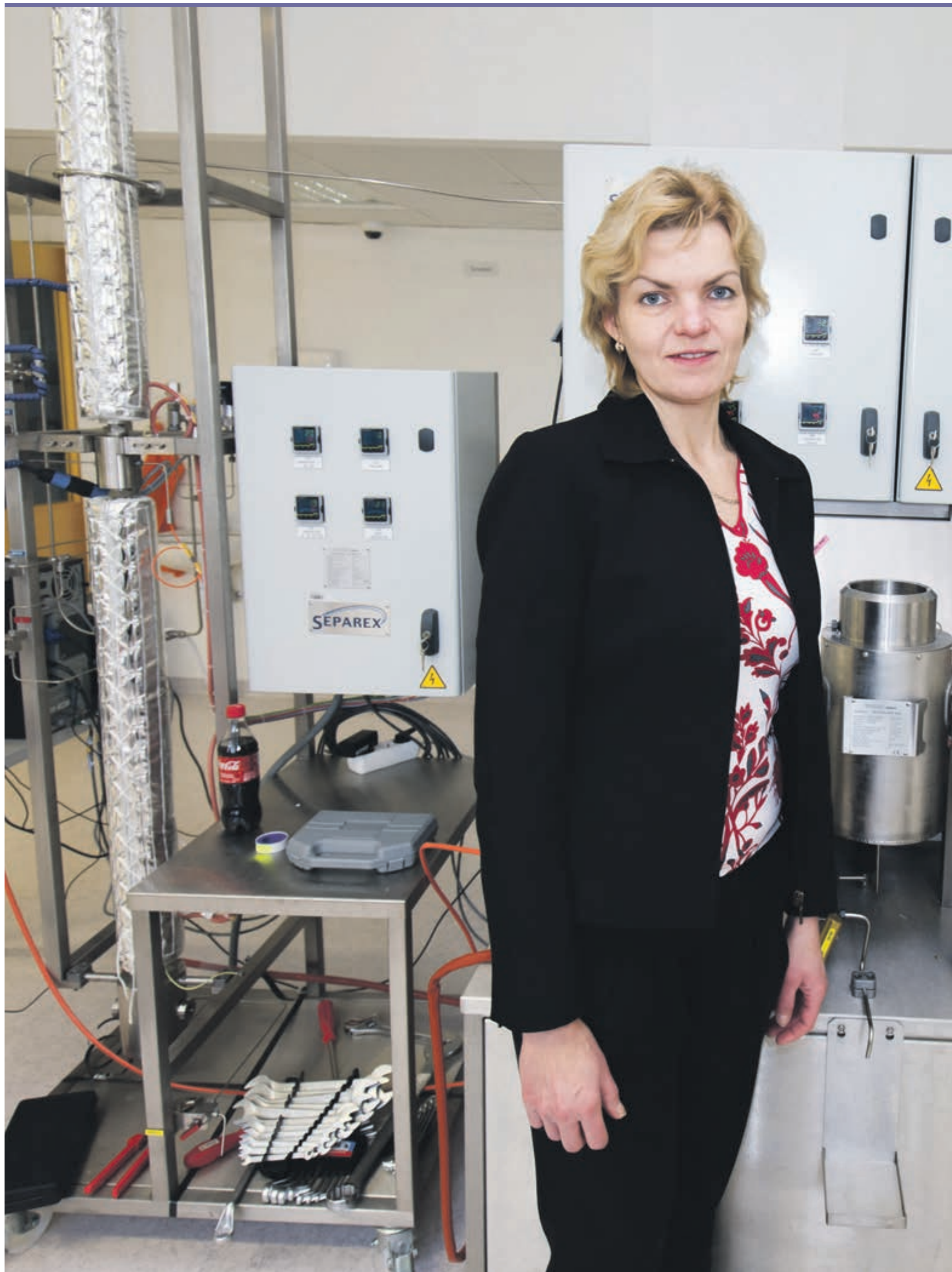
Toimub: 31. mai ja 1. juuni

Koolitaja: Pentti Virtanen (Certified Scrum Trainer, Ph.d)

Osalusasu: 1 150 € +km (sisaldab sertifikaadieksamit, ametlikke õppematerjale, toitlustust)

Registreeri: www.koolitus.ee | kursus@koolitus.ee | +372 618 1727

Töötlejaks teadurite abiga

Aiandusfoorumil, mis tänavu toimus Polli aiandusuuringute keskuses, rääkis keskuse juhataja Piia Pääso sellest, millised on aiandusettevõtjate võimalused nendega koostöös.

MEELIKA SANDER-SÖRMUS
meelika@pollumajandus.ee

Äripäev

Eesti Maaülikooli Polli aiandusuuringute keskusest saab aiandusettevõtja nõu puuvilja- või marjaiaia rajamisest, sortide valikust ja kasvatustehnoloogiatest turukõlbliku toote arendamiseni ja tooraine täieliku väärindamiseni. Keskuse juhataja Piia Pääso lisas, et lisaks tegeletakse ise erinevate kultuuride istutusmaterjali paljundamisega, mida nad ka ettevõtjatele pakuvad istanduse rajamiseks.

Ühe väga olulise teenusena pakub Polli aiandusuuringute keskus 2009. aastal rajatud tootmisüksuses esmase töötlemise teenust.

Pääso sõnul on nende juures võimalik valmistada mahlasid, mahlajooke, püreesid, kuivatatud tooteid ja muud, peamiselt marjadest ja puuviljadest, aga võimalik on töödelda ka köögivilju ja eelnevalt puhastatud juurvilju. Tooted on võimalik villida tellijale sobivasse taarasse, etiketistada ja soovi korral ka rühmapakendeid teha.

Toidutootmiseks, ka mahetootmiseks, veterinaar- ja toiduameti poolt ning 2017. aastal Orkla Grupi poolt tunnustatud tootmisüksus annab tema sõnul ettevõtjale võimaluse enne tootmisüksuse rajamise ja investeeringute tegemise otsust oma tooteid toota ja turgu testida. Tootmisüksuse juu-

▲ Koos Seedri Puukooliga on keskusel käimas kasvatuskatsed musta leedri sortidega. FOTO: ELMO RIIG/SAKALA/

res on ka tooraine sügavkülmas säilitamise võimalus.

“Mõned aastad tagasi rajatud teadmisepõhiste tervise- ja loodustoodete kompetentsikeskuse PlantValor laborites on võimalik arendada välja kõrgema lisandväärtusega tooteid ja kasutada ära ka esmase töötlemise jääke eraldades neist bioaktiivseid ühendeid, mis pulbrite, õlide või ekstraktidena leiavad kasutust populaarsetes tervisetoodetes, naturaalsetes kosmeetikatoodetes, taimekaitse- ja kodukeemia-vahendites. Kompetentsikeskuses on võimalik töödelda ja analüüsida lisaks marjadele ja puuviljadele kõikvõimalikku taimset toorainet, olgu see siis pärit mere põhjast või metsast puu otsast,” tutvustas Pääso.

Ta täiendas, et koostöös Maaülikooli toiduteaduse ja toiduainete tehnoloogia õpetooli teadlastega on võimalik katsetada taimse tooraine kasutamist liha-, piima- ja pagaritoodetes.

Erinevatest kasvatustehnoloogiatest vetikate ja õli tootmise

Käesoleva aasta märtsikuus Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja eestvedamisel juba teist korda Pollis toimunud Aiandusfoorumil tutvustati põhjalikumalt aiandusuuringute keskuse tegevusi MTÜ Eesti Aiandusliidu koordineerimisel ja koostöös ettevõtjatega ellu kutsutud Aiandusklastris, kus Polli aiandusuuringute keskuse teadlased ja spetsialistid uurivad musta sõst-

AIAND JA AIANDIKAUPLUS

Lilled otse kasvatajalt

Rikkalik valik suvelilli, püsikuid, hekipuid, maitsetaimi ja erinevaid aiakaupu. Pühendunud ja sõbralik meeskond jagab professionaalselt nõu ja abi, lähenedes igale kliendile personaalselt.

Aiandikauplus VÕLUAED

Avatud iga päev
Pirita linnaosas Kiviaia tee 11, Tallinn
Tel 601 1430 info@voluaed.ee
www.voluaed.ee
Facebook.com/voluaed

ra kasvatustehnoloogiaid ning uudse töötlemistehnoloogiana mõned aastad tagasi Eesti ettevõtjatelegi laiemat huvi pakkuma hakanud külmuivatuse kasutamise võimalusi. Klastri innovatsioonitegevusi rahastab PRIA.

“PRIA uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamise meetmest on rahastatud kaks arendusprojekti. Käesoleva aasta alguses lõppes koostöös FIE-ga Raivo Teder ellu viidud vaarika seemneõli ekstraktsioonitehnoloogiate uurimise projekt ning aastani 2022 jätkub OÜ Seedri Puukool projekt, mille raames uuritakse Eestis seni vähelevinud kultuuride nagu aroonia, karusmari, must leeder, söödav kuslapuu, ebaküdoonia, lodjapuu ja toompihla-kas, meie kliimasse sobivaid sorte, bioaktiivset koostist, kasvatuse- ning töötlemistehnoloogiaid,” rääkis tegemistest Pääso.

Pääso sõnul alustati äsja koostöös Tallinna Ülikooli ning ettevõtluspartneritega Läänemere vetikate tööstuslikus mahus töötlemise uuringutega EAS-i kompetentsikeskuste tõhusta koostöö meetme raames ning algatamisel on mitmed ettevõtjate innovatsiooni- ning arendusosaku projektid.

“Lisaks osaleme aktiivselt PRIA teadmussirde aianduse ja mahetehnoloogiate pikaajalise teadmussirde projektide elluviimises, mille raames toimuvad igal aastal ettevõtjatele infopäevad kasvatustehnoloogiate ja tootearendusvõimaluste tutvustamiseks,” lisas ta.

Tulekul oluline seminar aiandustootjale

Sel aastal on Pollis plaanis veel teinigi suurem seminar. Tartu Ärinõuandla ja Tartu Teaduspargiga koostöös 21. septembril korraldatavale seminarile tulevad oma tegevusi tutvustama kõik Eestis toidutootjatele teadus-arendusteenuseid pakuvad organisatsioonid, OÜ Toidu- ja Fermentatsioonitehnoloogia Arenduskeskus, OÜ BioCC, Eesti Maaülikooli üksused jt.

“Suudame pakkuda ettevõtjatele sarnast tuge, kuid meil kõigil on ka oma spetsiifilised eripärad. Päeva teises pooles tutvustavad erinevate toetusmeetmete rakendusüksused EAS, PRIA ja ETAG koostöö rahastamise võimalusi,” tutvustas Pääso ja kutsus ettevõtjaid sel seminaril osalema.

Sektoril erinevad rahastusvõimalused

Küsimusele, kui usin aiandusettevõtja on kasutama erinevaid rahastusvõimalusi, vastas Pääso, et aiandusettevõtjad on iga aastaiga usinamad toetuste taotlejad. “Viimasel ajal kuuleme üha sagedamini, et ettevõtjad kasutavad aktiivselt PRIA investeeringutoetusi tootmisvõimaluste arendamisel. Lisaks on ettevõtjatel võimalik taotleda pindalatoetusi, turuarendus- ja nõustamistoetusi. Ka tootearendustoetuste osas ollakse aktiivsed ja meie juurde jõutakse aina keerukamate ideedega ning ambitsioonikamate plaanidega,” vastas Pääso.

Lisaks PRIA rahastusvõimalustele on abiks ka Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS), kes toetas Euroopa Regionaalarengu Fondi regionaalsete kompetentsikeskuste meetmest teadmispõhiste tervise- ja loodustoodete kompetentsikeskuse PlantValori rajamist Polli ning jätkab keskuse käivitamise toetamist. “Lisaks koostööle ettevõtjatega, tegeleme teadustööga ja kompetentside arendamisega, et oleks uusi teadmisi, mida jagada, ja saaksime ettevõtjate ideede elluviimist toetada,” ütles Pääso ja täiendas, et aastatega on nende meeskonnal tekkinud tugev kompetents rahastuse taotlemisel erinevatest rakendusüksustest ning seda teadmist saavad nad ettevõtjatega vajadusel jagada.

“Püüame ennast pidevalt kursis hoida erinevate toetusvõimalustega ja seda infot ettevõtjatele vahendada. Aiandussaaduste kasvatajad saavad toetusi taotleda PRIAst, töötlejatel ja tooraine väärindajatel on juba rohkem võimalusi. Tihtilugu on nii, et ettevõtja kasvatab ise tooraine ja tahab oma toorainest tooteid arendada. Sel juhul hindame idee sisu, arenduse mahtu, projekti aega ja kaasatavaid osapooli ning arutame ettevõtjaga rahastamise võimalused läbi. EAS-i rahastatava Plantvalori innovatsiooni- ja teaduskoostöövõimekuse tõstmise projekti raames on meil võimalik pakkuda igale ettevõtjale registrikoodi alusel üks kord

MIS ON MIS Kompetentsikeskus PlantValor

Polli aiandusuuringute keskusesse uue tegevussuunana aastatel 2010–2015 rajatud kaasaegsete töötlemise ning analüüsivõimalustega taimse tooraine täieliku väärindamise võimaluste uurimisega tegelev üksus.

Sisseseade võimaldab valmistada taimsetest materjalidest erinevaid ekstrakte kaasaegsete roheliste ekstraktsioonimeetoditega ning kasutada neid toidulistes ja mittetoidulistes toodetes.

Tehnoloogia taimsest toorainest ekstraktide valmistamiseks:

Soxhlet ja veeaurudestillatsioon
Mikrolainete ja ultraheli kasutamine ekstraktsioonil
Vedelikekstraktsioon
Superkriitiline süsihappegaasi ekstraktsioon ja vedelate materjalide fraktsioneerimine

Taimsete materjalide kuivatamise võimalused:

Infrapuna-vaakumkuivatamine
Pihustuskuivatamine
Külmuivatamine
Vaakumaurutamine
Materjalide homogeniseerimine

Variandid toidutoodete segamiseks, kuumtöötlemiseks, pakendamiseks:

Bioaktiivseid lisandeid sisaldavate homogeensete taimsete toodete arendamine, valmistamine ja pakendamine aseptilistes tingimustes (50 l).

Materjalide kõrgsurve ja rootor-staator homogeniseerimine ja mitmekomponentsete materjalide segamine.

Vedelate materjalide jäme- ja peenfiltrimine.

Kuumtöötlemine vaakumi keskkonnas ja aseptiline jahutamine.

Vedelate toidutoodete villimine.

Looduslike kosmeetikatoodete arendamise labor:

Multifunktsionaalne koostemikser IKA LR1000 control.
Manuaalne volumetriline villimiseseade GRISONA MA vedelike ja kõrge viskoossusega pastade villimiseks.
Manuaalne plastik ja lamineeritud tuubide sulgemisseade GRISOTUB E.
Manuaalne plastik ja lamineeritud tuubide markeerimisseade GRISOCOD toote numbri ja kuupäevaga.

Võimalused tootearenduseks ja tootmisprotsesside optimeerimiseks:

Biokeemilised analüüsid, sh UPLC MS/MS ja SFE-SFC MS/MS meetoditel põhinevaid kromatograafilisi analüüse vitamiinide, pestitsiidide ja mükotoksiinide sisalduse määramiseks.
Toodete oksüdatiivse stabiilsuse indeksi määramine.
Säilivuskatsed.
Värvuse, tekstuuri ja reoloogiliste omaduste mõõtmine..
Pakendile märgitava toitumislase teabega seonduva info koostamine.

▲ PlantValori kompetentsikeskuses saab katsetada erinevate tehnoloogiatega. Ülemisel pildil pihustamiskuiatamine, alumisel sibulate külmuivatamine laboris.

FOTOD: MAAÜLIKOOL

”Iga idee puhul arutame võimalused läbi, et tagada teaduspõhine tootearendustugi toorainest kõrge lisandväärtusega toodeteni kõigile taimse toorainega tegelevatele ettevõtjatele.

Polli aiandusuuringute keskuse juhataja
Piia Pääso

kuni kaks tundi tasuta nõustamist, mille käigus selgitame välja koostöövõimalused ja paneme paika edasise tegevuskava,” loetles ta võimalusi.

Abiks innovatsiooniosak ja arendusosak

EASi innovatsiooni- ja arendusosak on mõeldud ettevõtete ning teadus- ja aren-

dusasutuste vaheliste kontaktide loomiseks ning koostöö elavdamiseks. Väike- ja keskmise suurusega ettevõtja saab taotleda kumbagi toetust ühekordselt uuenduslike ja ettevõtte äriprotsesside arendamist toetavate ideede elluviimiseks koostöös teaduspartneriga.

Innovatsiooniosaku eesmärk on esmakordselt kontaktide loomise soodustamine ning toetuse määr on 80% ja maksimaalne toetussumma 4000 eurot.

Arendusosaku eesmärk on soodustada jätkukoostööd ettevõtte arenduspartneritega, osaku, mille tulemusena panustatakse uue toote, teenuse või tehnoloogia valmimisele. Arendusosaku toetus on kuni 20 000 eurot ettevõtte kohta ja toetuse määr kuni 70% projekti maksumusest. Toetuse taotlejaks on ettevõtja.

“Meie esitame ettevõtjale arendusidee elluviimise katsetegevuse kalkultatsiooni ning oleme aidanud ettevõtjatel võimaluste piires ka sisu osas taotlusmaterjali koostada,” selgitas Pääso.

SUUR LILLELAAT 7.-27.05

15 min Tallinna kesklinnast

hansaplant

Millised toetused sobivad aiandus- tootjale?

Ilmselt ei vaidle keegi vastu seisukohale, et aiandus on valdkond, mis väärib edendamist. Kõik ju tahaksid, et meie kauplustes oleks rohkem kvaliteetseid kodumaiseid aiandus- saadusi ja et need oleksid taskukohase hinnaga.

KALLE LIEBERT
maateetvõtluse nõustamisbüroo Hea Nõu nõustaja

Paraku on pilt sageli vastupidine – leiame oma poodidest mitmeid lähiriikide aiandustooteid, mis on odavamad meil toodetust. Kahjuks on hind meie tarbijate jaoks põhiliseks ostuotsuste tegemise kriteeriumiks.

Kui soovime kodumaist aiandust edendada, siis tuleb meie aiandusettevõtetele luua tingimused vajalike investeeringute tegemiseks. Põllumajandus on Euroopa Liidus kõige enam avalikest rahalistest vahenditest toetatud valdkond. Euroopa Liidu ühine põllumajanduspoliitika moodustab ligi 40% kogu liidu eelarvest. Eesti põllumajandustootjad saavad investeringutoetusi taotleda Eesti maaelu arengukava meetmetes.

Käsitlen Eesti maaelu arengukava 2014–2020 peamisi meetmeid, millest aiandusega tegelevad põllumajandusettevõtted saavad investeringutoetusi taotleda. Siinkohal tuleb aga arvestada, et PRIAst toetuste taotlemine on seotud väga mitmete nõuetega ja selles artiklis leiavad käsitlemist vaid meetmete peamised regulatsioonid. Enne konkreetse toetuse taotlemise juurde asumist, tuleks kindlasti tutvuda kõigi nõuetega ja selleks küsida soovitatavalt abi asjatundlikult nõustajalt.

Lisaks toodud meetmetele julgustan ma aiandusettevõtteid kaaluma ka toetuste taotlemist LEADER tegevusgruppidelt. Eestis tegutseb kokku 26 LEADER tegevusgruppi ja reeglina kõigil neil olemas vastavad meetmed ettevõtlike toetamiseks.

Kokkuvõtvalt sooviks rõhutada, et ainuüksi toetuse saamine ei taga ettevõtte jätkusuutlikku arengut. Iga toetuse saamisega kaasneb rida kohustusi ja ka riske. Isegi, kui vastava meetme määrs seda otsest ei nõua, tuleb enne iga toetuse taotlemist koostada põhjalik äriplaan. Äriplaan on tegelikkuses töörist, mis on vajalik iga ettevõtte jätkusuutlikku arengu kujundamiseks.

Põllumajandusettevõtete investeeringu meede

Põllumajandusettevõtete jaoks on üheks olulisemaks toetusmeetmeks investeringud tulemuslikkuse parandamiseks.

Taotleda saab ettevõtja, kelle omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu ületas taotlemisele eelneval aastal 14 000 eurot ja oli sellele eelneval aastal vähemalt 1 200 eurot. Lisaks peab omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu neil kahel aastal moodustama üle poole ettevõtte kogu müügitulust.

Mõeldud peaaesjalikult põllumajanduslike tootmishoonete ja rajatiste ehitamiseks, samuti nendesse hoonetesse statsionaarse seadmete ostmiseks. Lisaks toetatakse erinevad bioenergia tootmisega seotud investeeringuid, mobiilsete masinate ja seadmete soetamist, aga ka mitmeid aianduse valdkonna investeeringuid.

Toetusvoorud toimivad üks kord aastas ja järgmine voor peaks toimuma selle aasta novembris. Oluline on mainida, et taotlejaid on alati olnud palju rohkem meetme eelarvest.

Toetuse mää

Üldjuhul 40% kogu investeeringust, traktorite puhul 30% investeeringust. Toetuse määra suurendatakse 5% võrra, kui taotlejaks on noor põllumajandusettevõtja või tootjarühmana tegutsev põllumajandustootjate ühistu.

Aianduse valdkonnas on erandina niisutussüsteemi investeeringu puhul toetuse määraks 70% kogu investeeringust, juhul kui taotleja omatoodetud puuvilja- või marjakasvatuse toodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu, kas koos

või eraldi, moodustas taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal üle poole omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulust.

Maksimaalne mää ettevõtjale on 500 000 eurot kogu programmiperioodi kohta.

Erandid, millele puhul on toetuse maksimaalne suurus programmiperioodil 100 000 eurot:

Viljapuuareade ja marjaistandike rajamiseks ning laiendamiseks vajaliku paljundusmaterjali ostmise ning vajaduse korral paigaldamine.

Istandike ja puukoolide piirdeaadade ning konstruktsioonide ostmise ning vajaduse korral paigaldamine. Mesindus- või seenekasvatustarvitarvite ning -seadmete ostmise ning vajaduse korral paigaldamine.

Mobiilsete masinate või seadmete ostmise.

Põllumajandusmasina ümberehitamine biogaasi või biokütuse tarbimiseks.

Kui toetust taotletakse lisaks eelnimetatud tegevustele ka teiste abikõlblike tegevuste kohta, siis on toetuse maksimaalseks suuruseks ühe taotleja kohta kokku 500 000 eurot arengukava programmiperioodil.

Ühte kontserni kuuluvad ettevõtjad või valitseva mõju kaudu üksteisega seotud ettevõtjad ei saa taotleda toetust rohkem kui 500 000 eurot programmiperioodil kokku.

Aia- ja lillepäevad Jänedal

26.-27.mai

- * Lilled * Istikud
- * Ilu- ja viljapuud
- * Konsultatsioonid * Käsitööküla
- * Palju ehedat toitu, turukaupa ja aiatehnikat
- * Kultuuriprogramm välilaval:
- Uno Kaupmees**
- L kell 13.30 ja 14.30**
- P kell 12.30**

Kauplemiskohtade müük lõpusirgel!

MUSTA TÄKU TALL

26.05 KUKERPILLID

28.07 PATUNE POOL

18.08 TANTS'N'TRALL

Jänedal Mõis OÜ, Tapa vald L-Virumaa tel 384 9750 janedaturism.ee

LUIGE MAAELU NÄITUSLAAT

11. mail 12-19 12. mail 9-17 13. mail 9-16

KODUAIA- JA KÄSITÖÖLAAT

TOIDUTURG

LOOMADE, LINDUDE JA KALADE NÄITUS

TORE PÄEV KOGU PERELE

PILETTE EELMÜÜK PILETILEVIS

www.luigelaat.ee

EESTI TÕUKARI
75 AASTAT USALDUSVÄARSUST

Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise meede

Juba tegutsevatel põllumajandusettevõtetel on võimalik taotleda investeringutoetust oma tegevuse mitmekesistamiseks mittepõllumajandusliku tegevuse suunas.

Eesmärk on maapiirkonnades mitmekesise majandustegevuse arendamine ning seeläbi ka uute töökohtade loomine. Põllumajandusettevõtete jaoks võimaldab oma tegevuse mitmekesistamine reeglina müügitulu kasvata-

mist ja paremaid võimalusi riskide juhtumiseks.

Taotleda saavad mikroettevõtjad, kelle omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu, kas koos või eraldi, oli mõlemal taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahel majandusaastal üle 4000 euro ja see moodustas mõlemal majandusaastal üle poole ettevõtte kogu müügitulust.

Mõeldud ehitise püstitamiseks, rajamiseks, paigaldamiseks, laiendamiseks või ümberehitamiseks ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras või hoone parendamiseks. Samuti võib toetust taotleda masina või seadme ostmiseks ning

paigaldamiseks, mis ei ole sõidu- ja veovahend, liikurmasin, auto alusel valmistatud eritöömasin, tasakaalu-liikur, traktor, niiduk, õhusõiduk (sh droon või muu mehitamata õhusõiduk), veesõiduk ega haagis. Lisaks on võimalik toetust taotleda rändkaupluse või selle sisseseade ostmiseks.

Toetuse määr on kuni 50% kogu investeringu maksumusest. Toetuse maksimaalne suurus ühe ettevõtja kohta on 150 000 eurot programmi perioodil kokku. Ühte kontserni kuuluvad ettevõtjad või valitseva mõju kaudu üksteisega seotud ettevõtjad ei saa taotleda toetust rohkem kui 150 000 eurot programmi perioodil kokku.

Väikeste põllumajandusettevõtete arendamise meede

Maaelu arengukavas on sellest programmi perioodist ka eraldi toetus väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks.

Taotleda saab FIE või äriühing, kelle põllumajanduslike toodete müügitulu oli taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal vahemikus 4000–14 000 eurot ja taotluse esitamisele vahetult eelnenud teisel majandusaastal vähemalt 1200 eurot ning see moodustas mõlemal taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal üle poole kogu ettevõtte müügitulust.

Vajalik on äriplaani koostamine.

Mõeldud äriplaanis kavandatud põllumajanduslike toodete tootmise arendamise alaseks tegevuseks. Vähemalt pool äriplaanis kavandatud tegevuste maksumusest tu-

leb kasutada sellise materiaalse vara, sealhulgas bioloogilise vara, ostmiseks või selle hoone või rajatise püstitamiseks, rajamiseks, paigaldamiseks, laiendamiseks või rekonstrueerimiseks, mida saab kasutada põllumajanduslike toodete tootmiseks või töötlemiseks.

Toetuse määr ettevõtjale kuni 15 000 eurot kogu programmi perioodi kohta. Kohustuslikku omafinantseeringut ei ole.

Taotlusvoorud toimuvad samuti reeglina üks kord aastas. Taotlejaid on olnud rohkem, kui eelarvet. Siiski tänava kevadel toimunud taotlusvoorule laekus taotlusi eelarvest vähem. Taotluste hindamise korral antakse eelistusi puuvilja- ja marjakasvatuse, samuti seente- ja trühvlikasvatuse ettevõtjatele. Järgmine taotlusvoor peaks toimuma järgmisel aastal.

Noorte põllumajandusega alustamise meede

Maaelu arengukavas on eraldi meede noortele ettevõtjatele, kes soovivad põllumajandustootmisega alustada.

Taotleja (FIE või äriühingu puhul selle kõik osanikud või aktsionärid) peab olema taotluse esitamise ajal kuni 40 aastat (kaasa arvatud) vana, oma põllumajanduslikku keskeri-, kutsekesk- või kõrgharidus või kutsevalifikatsiooni V taset põllumajandustootmi-

se valdkonnas. Põllumajanduslik töökogemus peab olema vähemalt kaheaastane. Juhul, kui vastav haridus või kutsevalifikatsiooni V tase või töökogemus puudub, tuleb need omandada 36 kuu jooksul taotluse taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Mõeldud äriplaanis kavandatud põllumajanduslike toodete tootmise alustamiseks või arendamise alaseks tegevuseks. Vähemalt poole äriplaanis kavandatud tegevuste mak-

sumusest peab minema investeringu teostamiseks. Investeringuks võib olla kas materiaalse põhivara, sh bioloogilise vara, ostmise või põllumajandusliku ehitise püstitamine, rajamine, paigaldamine, laiendamine, rekonstrueerimine.

Toetuse määr ühe taotleja kohta on kuni 40 000 eurot üks kord arengukava programmi perioodil. Omafinantseeringu nõuet ei ole. Taotleja saab ühes taotlusvoorus esitada ühe taotluse.

Saaja on kohustatud tagama, et tema müügitulu omatoodetud põllumajanduslike toodete müügist on taotlemisele järgneval mõlemal kahel majandusaastal üle 4000 euro ning moodustab vähemalt poole kogu ettevõtte müügitulust. Taotlejad, kes ei saa eelmainitud müügitulu nõuet täita ja kelle põhitegevusala on puuvilja-, marja-, pähkli-, köögivilja-, viinamarja-, veise- või hobusekasvatuse või mesinduse, peavad kavandama põllumajandusliku

standardkogutoodangu väärtuseks taotluse esitamisele järgnevakaks kaheks majandusaastaks üle 14 000 euro.

Taotlusvoor peaks järgmisena toimuma selle aasta augustis. Taotlejaid on alati olnud hulga rohkem kui on eelarvelisi vahendeid. Äärmiselt tähtis on siin tugeva äriplaani olemasolu, aga ka see, et taotleja on juba alustanud põllumajandusliku hariduse omandamist ja/või omab ka töökogemust põllumajanduse valdkonnas.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Toodete ja teenustega saate tutvuda:

www.topgreen.ee

Kontakt: +372 5698 6502

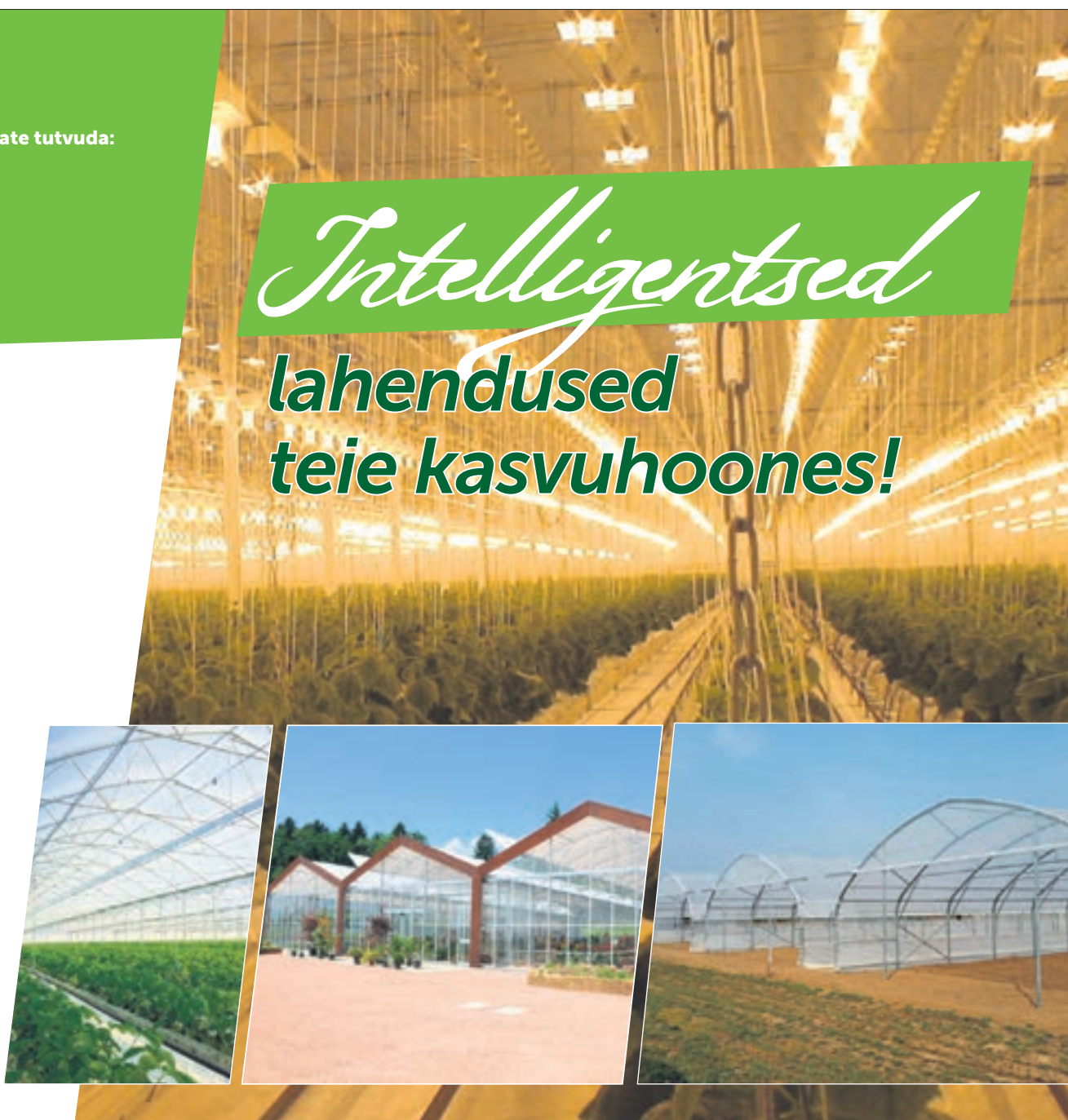
e-post: info@topgreen.ee

Topgreen OÜ pakutavad tooted:

- Kilekasvuhooned ja kiletunnelid laiussega 5,0–25,0 m
- Tööstuslikud kasvuhooned, klaas-polükarbonaatkatttega
- Kastmissüsteemid, kastmisrambid
- Veepuhustusseadmed
- Istutusmasinad, potistusmasinad, külvimasinad
- Väetisedosaatorid
- Täisautomaatsed külviliinid
- Kasvuhoonete kütteseadmed, kaloriifrid, ventilaatorid
- Kasvuhoonete kiled, peenravaip, linnuvõrgud
- Kasvuhoone automaatika
- Erinevad tarvikud ja varuosad seadmetele
- Perliit, vermikuliit

Topgreen OÜ pakutavad teenused:

- Kasvuhoonete paigaldus, renoveerimine, projekteerimine
- Taimlate projekteerimine, ehitus
- Kastmissüsteemide planeerimine, paigaldus
- Kastmisrampide tootmine
- Tehniline konsultatsioon ja tugi
- Abihoonete ehitus ja projekteerimine
- Küttesüsteemide paigaldus
- Taimkasvatustiliinide paigaldus ja projekteerimine

Intelligentsed
lahendused
teie kasvuhoones!

▲ Gardest üllatab suure sortimendiga. FOTO: MARGUS ANSU/EESTI MEEDIA/SCANPIX

Aiasõbra *inspiratsioon*ikeskus

17. aprillil avas Tartus uksed Baltimaade suurim kodu- ja aianduskeskus Gardest. Nende kaubavalikus on kõik vajalik aia- pidajale, aga lisaks aiakaupade müügile soovib keskus olla inspiratsiooniallikaks igale aiahuvilisele.

MEELIKA SANDER-SÕRMUS
meelika@pollumajandus.ee

Gardesti juhatuse liikme ja keskuse loovjuhi Kersti Jeetsi sõnul sai idee luua aianduskeskus tegelikult alguse juba 15 aastat tagasi.

“Sel hetkel neid veel Eestis polnudki. Muidugi on vahepealse ajaga palju muutunud – nii algne idee kui ka üldiselt aianduskeskuste kontseptsioon. Oleme oma meeskonna põhituumikuga üsna kodu- ja

▲ **Lindi kaupluse avamisel lõikas koos poe omanikega läbi ka Tartu linnapea Urmas Klaas (vasakul).**

FOTOD: ARTUR LAUGAMETS

aianduslembesed olnud, seetõttu oli meie idee nii sise- kui välieluruumi keskuses ühendada ning pakkuda ka tavapärasest veidi erinevat kaubavalikut. Kogu keskus oma olemuselt võiks ühtlasi olla ka inspiratsioonikeskuseks, sest me ei müü ainult tooteid, vaid pakume ka ideid oma kodu või aia kujundamiseks,” rääkis taustaks Jeets.

Ta lisas, et poe ehituseks ning sisutami-

seks kulus neil kokku kaheksa kuud. “Kuid teostamata ideid on veel väga palju.”

Asukoha filosoofia sobis

Uue keskuse asukohaks valiti Tartu äärelinnas asuv Roheline Äripark. “Tartu sai Gardesti kodukohaks valitud seetõttu, et me ise oleme Lõuna-Eesti inimesed. Usume, et Gardestist saab omaette tõmbekeskus, mis

hakkab loodetavasti inimesi Tartusse ja ka üleüldiselt Lõuna-Eestisse külaskäigule tooma. Paljud ettevõtted ja uued ideed on paratamatult koondunud rohkem Tallinnasse ja Harjumaale, soovisime suurema kodu- ja aianduskaupade valiku lähemale tuua ka Lõuna-Eesti inimestele,” sõnas Jeets. “Roheline Park sai valitud asukohaks üheltpoolt seetõttu, et tegemist on areneva piirkonnaga, mis asub täpselt Põhja-Eesti poolt lähenedes Tartu sissesõidul. Teiselt poolt aga tunneme Rohelise pargiga väga suurt sidet, sest üritame ka enda tegevuses olla võimalikult loodussäästlikud. Hoones kasutatakse n-ö loodust ennast ja siiski seda säästes – nii energia, valguse kui ka vee osas.

Automaatselt liikuvate kardinatega kaetud läbipaistvad katused lasevad hoonesse võimalikult palju loomulikku päiksevalgust, mis võimaldab vähendada elektrivalguse osakaalu hoones. Soojal ja kuival perioodil avanevad katused automaatselt, tagades keskuses loomuliku ventilatsiooni. Ka klaaspindadelt kogutud vihma- ja kondensvesi taaskasutatakse pärast filtreerimist taimede kastmiseks ning päikesepaneelide toodetud energia aitab osaliselt katta hoone energiavajadust.”

Vastse aianduskeskuse rajamise kogumaksumis oli 7,5 miljonit eurot. Keskuse valmimist rahastas Luminor. Gardesti kodu- ja aianduskeskuse projekteeris Design Police Department, ehitasid Mapri Ehitus OÜ koos tehniliste lahenduste ja kontseptsiooni loonud ThermoFlor B.V.-ga. Siselahendused töötas välja DeHaanRetail Support-groep B.V.

Gardestis on töökoha leidnud 40 ini-

Ainulaadne valik

Premium sillutus- ja müürikivid

UUDIS! Luoto betoonkivid – loodusest inspireeritud.
Rustikko müürikivid – lihtsalt paigaldatavad.

Piano kivi – moodne klassika
Ruduse Maakelder – kelder 1 päevaga

▲ Klientide huvi on olnud väga suur, kahel esimesel nädalal külastas poodi 30 000 inimest.

mest. “Meie personali tuumiku moodustavad oma valdkonna asjatundjad, kes on huvitatud aiandusest ning kodu sisustamisest – eluruumi sisustamisest laiemas tähenduses. Eesmärgiks on pakkuda külalistele head teenindust ning kvaliteetseid nõuandeid, seetõttu soovime panustada pidevalt töötajate koolitusse ning silmaringi laiendamisse. Selles osas on veel pikk tee minna, oleme sellega arvestanud. Võimalusel kaasaame ka praktikante ülikoolist ja aianduskoolidest,” ütles Jeets.

Kaubavalik lai

Gardesti hoone pindala on üle 6000 ruutmeetri, välimüügiuala suurus on ligi 3000 ruutmeetrit, hoone kubatuur on 40 800 kuupmeetrit. Gardesti katusealune on 60% kaetud taimedega. Lillede, puude, põõsaste ja istikutega on esindatud paljud Eesti tootjad, ent silmailu pakkuvat rohelist tuuakse juurde ka Hollandist.

“Suurimaid tarnijaid hetkel ei tahakski välja tuua, sest on palju tooteid, mis mõneti uudsed ja ootame klientide tagasisidet ja aega katsetamiseks. Plaanis on pakkuda ja pakume ka hetkel Eesti tootjatele turustamisvõimalust, kuid hinnatasemelt on Eesti toodang siiski märgatavalt kallim – seda nii taimede kui toidukaupade osas. Eesti inimesed on ses osas üldiselt teadlikud ja on nõus kohaliku toodangu eest ka rohkem maksuma,” sõnas loovjuht.

Küsimusele, mille poolest Gardest erineb teistest Eesti või Euroopa aianduspoodidest, vastas Kersti Jeets, et Gardest on enda kontseptsioonilt teistest Eestis asuvatest aianduspoodidest veidi erinev. “Meie valik keskendub täielikult kodu ja aiaga seonduvatele kaupadele. Kaubavalik on lai, ka hinnaskaalalt erinev. Põhjust tulla on kõigil – saab tulla kogu perega aega veetma, kusjuures isegi viisakad lemmikloomad võib kaasa võtta. Tegevust jätkub nii vanematele kui ka lastele ning osturetkle lõpus on võimalik ka köht täis süüa,” vastas ta.

Need, kes armastavad e-poodelda, ka neile on mõeldud. “E-pood on meil hetkel töös, sest soovime pakkuda võimalust ka nendele, kellel endal pole võimalik keskusesse kohale sõita. Esialgsete plaanide kohasel avame Gardesti e-poe suvel.”

Üllatavalt suur huvi

Inimeste huvi koguda inspiratsiooni kodukujunduseks ja oma aia korraldamiseks, on suur. Kahe esimese avatud oldud nädala

▲ Gardesti 40liikmeline kollektiiv ootab kliente, kes julgevad küsida ja ka oma kogemusi jagavad.

la jooksul väisas uut aianduskeskust enam kui 30 000 klienti.

“Inimeste huvi on olnud üllatavalt suur. Keskuse avamispäeval ning Maamessi ajal jäi meie 200 autole mõeldud parkla huvilistele liiga väikseks ning täis olid pargitud ka kõik teeservad. Ka praegu on huvi püsinud ning tühja parkla pärast muretsema ei pea. Juba esimese kahe nädalaga on keskust külastanud enam kui 30 000 inimest ning tundub, et huvi püsib. Kiiresti on lähenemas ka aianduse põhihooaeg – kevade lõpp ja suvi, seega oleme kõikide rohenäppude ning kodusüstushuviliste jaoks meeleldi olemas,” on Jeets rahul.

Aga milliseks kujuneb turuolukord ja nende positsioon aasta lõpuks, seda ta siiski ei prognoosiks, selliseks prognoosiks on lihtsalt liiga vara.

Eestlane ei pelga uudsust

Kersti Jeetsi sõnul on tore, kui klient küsib ja ka ise oma kogemust jagab – nii õpivad mõlemad osapooled.

“Kuigi laialt on levinud arvamus, et eestlased on tagasihoidlikud ning uutele ideedele pigem kinnised, julgesime selle ümber lükata. Eesti inimesed on hetkel paremal järjel kui kunagi varem ning nad eelistavad järjest enam kvaliteeti ja uudsust, vastavalt võimalustele. Kui varasemalt võis näha, et inimesed soovivad tihti peale nähtamatuna kaupluses ringi liikuda, siis nüüdseks on see

järjest enam muutumas. Julgetakse abi ja nõu küsida klienteendajatel ning oma kogemust ja tagasisidet ka teistega jagada,” rääkis Gardesti kodu- ja aianduskeskuse loovjuht.

Ta täiendas, et innovatsioon aiakaupade osas puudatab eeskätt tehnikat, muus osas on oluline just lihtne esteetika ja looduslähedus; kemikaalid ja väetised muutuvad järjest enam orgaanilisemaks. “Kõike, mida n-õ roheliselt kasvatada, võib julgesti ka suhu panna ja ka loodus on rohkem hoitud. Meie sortiment rohelise osas on iganädalaselt

täienev, pakume taimi, millel juba piisav suurus ning mis on ka atraktiivse välimusega.”

Edaspidi tahab keskus Jeetsi sõnul ka rariteetide või uude otsijatele mõnd üllatust pakkuda. “Tegelikkuses on ka taime maailmas n-õ ainueksemplarid, mis tehtud käsitööna, meie valikus on nendeks aasatepikuse tööna kujundatud puud erinevates vormides ning selles tulenevalt vastavalt töö ja aja mahule ka erinevas hinnaklassis. Huvi ja uudishimu tava-pärasest erineva vastu on olnud suur,” ütles Jeets.

Meie tegevusalad:

- haljastuse hooldus ja rajamine
- orgaaniliste basseinide ja tiikide rajamine
- terrasside ehitus
- kiviteede ja -platside ehitus
- istutusalaade rajamine
- hekkide rajamine
- muru rajamine ja hooldus

RUKMAN OÜ

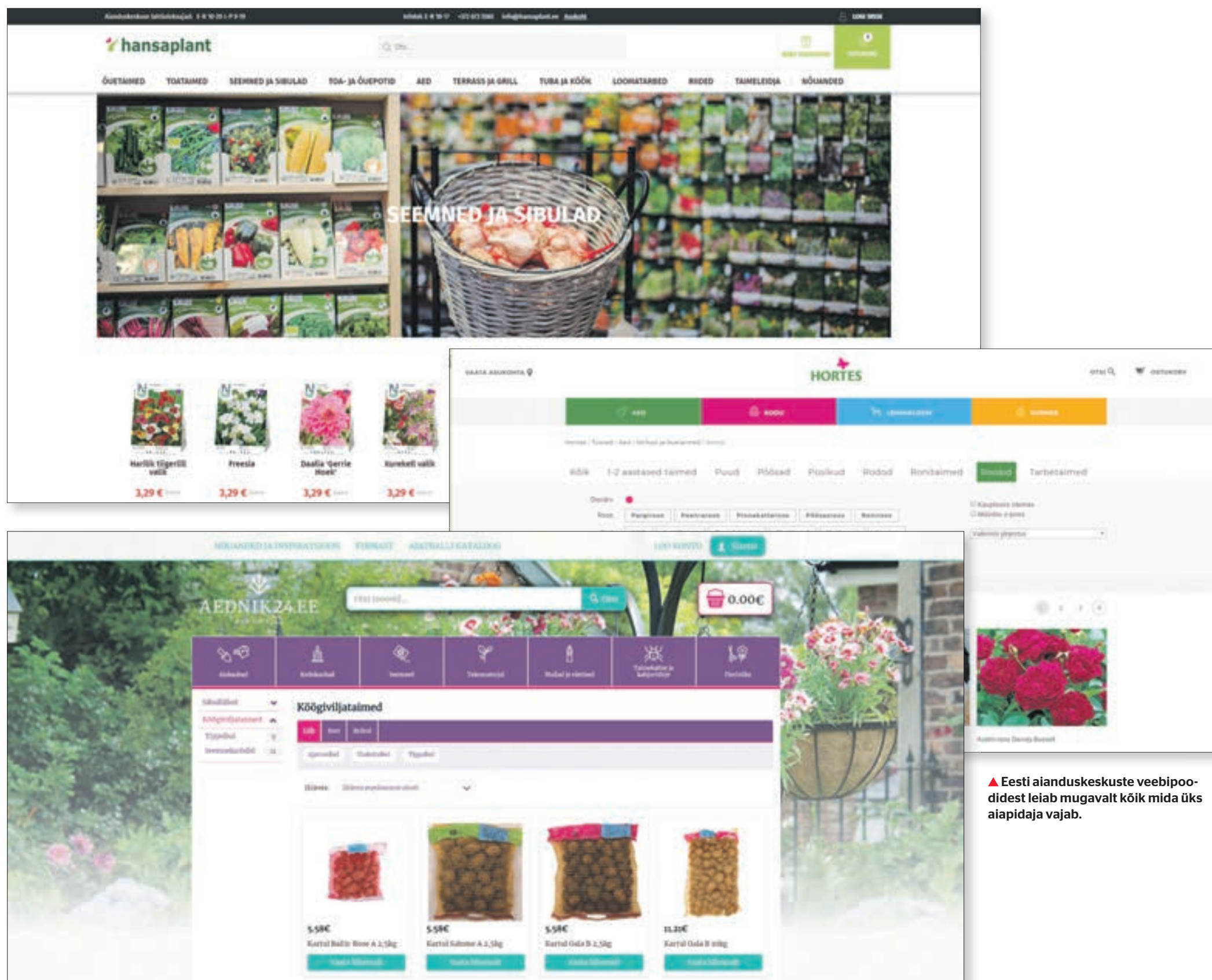
Aadress: Mooni 57-1a

10619 Tallinn

Telefon: +372 5682 1851

E-post: info@rukman.ee

www.rukman.ee

▲ Eesti aianduskeskuste veebipoodidest leiab mugavalt kõik mida üks aiapidaja vajab.

Postiga koju nii seemned kui ka taimed

Aasta-aastalt kasvab inimeste julgus ja soov soetada kaupu mugavalt läbi interneti ostukeskkonna. Trend on jõudnud ka seemne- ja istikumuügiga tegelevatesse ettevõtetesse – mullu aasta lõpus avas e-poe Hansaplant, tänavu Horticom ning oma veebipoe arendamisega tegeleb aktiivselt ka Hortes Aianduskeskus.

GERLI RAMLER
kaasautor

Hansaplanti turundusjuht Mari Oad toob e-poe avamise põhjuseks välja vastutuleku inimeste soovidele, kes elavad väljaspool Harjumaad. "Avasime Hansaplanti veebipoe just selleks, et jõuda klientidele lähemale ja pakkuda võimalust osta kvaliteetseid taimi, aiatarvikuid, kodusisustust ja kõike nendega seonduvat igast Eestimaa nurgast ning külast."

Ta lisab, et Eesti inimesed ei

karda tehnoloogiat ja usaldaavad tuntud kaubamärkide kvaliteeti. "Valime e-poodi müügi- le ainult need taimed, mille puhul saame kindlad olla, et need transporti kannatavad ja e-poe kaudu saatmiseks valivad aianduskeskuse spetsialistid välja reeglina kõige ilusamad taimed. Arvatavasti oleme tänu sellele võitnud ka klientide usalduse ja elustaimi julgetakse juba osta."

Kuna õuetaimede hooaeg alles algab, siis seni on Hansa-

plantist ennekõike ostetud toataimi ja kõike, mis taimedega seotud – ümbrispotte, väetisi, mulda, seemneid jne. Praegu aga vaadatakse kodulehel pigem õuetaimede kategooriat ja ka viimased ostud on enamasti õuetaimede osas. Jouluperioodil osteti aga nii kuuski kui ka jõuluehteid.

Hortes Aianduskeskus tegeleb turundusjuht Manuela Kelti sõnul aktiivselt kodulehe kaasajastamise ja arendamisega. "Hortes on emotsioonipood

ja enamasti soovivad inimesed tulla ikka kohapeale vaatama parimaid ja ilusamaid istikuid, seetõttu me veebipoes taimi ei müü. Küll aga on menüü internetiostud väetised, lemmikloomatooteid, jõulu- ja kodukaubad, laste mänguväljakud, grillid jne. Meie keskmiseks ostukordi suuruseks on 52 eurot."

Kuigi inimeste jaoks on hind oluline, hindavad Hortese ostjad kauba kvaliteeti ehk ilusaid, tugevaid ja terveid taimi. "Meile tullakse sageli otsima just erili-

semaid ja suuremaid taimi, mida väiksematest poodidest ei saa ning mida ei saa ka pakiga saata."

Oodatakse kiiret tarnet ja suuremat sortimenti

Horticom OÜ turundusjuhi Meeli Sermati sõnul ajendas e-poodi Aednik24.ee looma lai valik aianduskaupade, mida ettevõtte maale toob, aga mida paljud aianduskauplused ei müü. Horticomi soov on, et ka hobiaednikel oleks kergemini

kättesaadav lai ja professionaalne tootesortiment.

Sermat lisab, et e-poest ostetakse enamasti neid kaupadeid, mis ei vaja silmaga vaatamist ja käega katsumist. "Samuti ootavad inimesed e-poest suuremat sortimenti, kiiret tarnet ja üldist tellimismugavust. Kellele ei meeldiks kodus kamina või kohvitassi kõrval olles aega võtta, et oma aianduskirge toita uute ideede ammutamise ja vajalike ostude tegemisega?"

Aednik24.ee sortimendis

KUS ON PLEKITÖÖDE PIIR?

Tuleme kohale ja mõõdame. Valmistame ning paigaldame. Ümber Eesti.

Printech

Eristu unikaalse ja
soodsa piiritõkkega!

**NÜÜD KA UUS,
KAITSEVÄRVI MUSTER!**

AS TOODE PLEKIABI

Tel: 659 9400, 800 7000

www.toode.ee/printech • toode@toode.ee

▲ Kuigi inimeste jaoks on hind oluline, hindavad Hortese ostjad kauba kvaliteeti ehk ilusaid, tugevaid ja terveid taimi. FOTO: HORTES

hetkel veel lilli ja istikuid ei ole, küll aga on saadaval lillesibulad ja -juurikad. Lisaks lillesibulatele on hetkel väga aktuaalne tippisibulate ja seemnekartuli soetamine.

Kuigi e-poe loomine ja pidamine võib tunduda kõrvalt lihtne, on see kerge vaid sel juhul, kui e-pood luua hobi korras, nii-öelda pühapäeväärina. Sermati sõnul on aga lood teised, kui plaanid on tõsisemad ja ambitsioonikamad, sest siis ei erine e-pood oma ülesehituselt ja igapäevasest ärijuhtimisest suuresti tavalisest ettevõttest, mida tehakse täie tõsiduse ning pühendumisega. "Üks peamistest eristustest e-poe ja tavapoe vahel on see, et e-poe ülesehitust ja igapäevaseid protsesse toetab tehnoloogia ning selles vallas on muudatused ja arengud väga kiired ning paljud äririskid tehnilised. Aednik24.ee loomise taga on suur hulk inimesi, kes on oma ala spetsialistid ning lisaks sellele suured aiandushuvilised. Meid ühendab kirg aianduse vastu ning seda soovime ka oma klientidele läbi loodud e-poe jagada."

Vertikaalaiandus, urban-stiil ning roosad ja rohelised toonid

Üks trend on Mari Oad sõnul kindlasti see, et tarbeaiad ja iluaiad lähenevad teineteisele. "Ilmselt on põhjus selles, et inimestel on ruumi vähem ja see on efektiivsem lahendus. Teine trend on n-ö urban-stiili tulek, mis tähendab linnakeskkonda sobitatud aeda. See annab võimaluse absoluutselt igal inimesel näpud mulda pista ja tüki-kese loodust endale lähemale tuua. Järjest enam pakume uusi lahendusi, ja igal rõdul ja terrassil saaks soovi korral midagi kasvatada."

Suur trend on ka vertikaalaiandus – seinad roheliseks elustaimedega ehk elavad seinad. Värvide osas on Hansaplanti turundusjuhi hinnangul selle aasta trendiks kindlasti roosa ja rohelise kombineerimine – näiteks roheline taim ja roosa pott. Rääkides aianduskeskuse e-poe ostukorvi suurusest, varieerub see sõltuvalt aastaajast ja erinevatest kampaaniatest, kuid jääb 30–90 euro vahele.

Manuela Kelt ütleb tänastest aiandustrendidest rääkides, et noored on julged katsetama ja uute taimedega eksperimenteerima ning kindlasti on üks oluline suund tarbeaiade toomine inimestele lähemale. "Populaarsed on köögiviljade ja maitsetaimede kasvatamine nii terrassil kui ka rõdul. Herneid ja maasikaid kasvatatakse amplites, samuti lillhernest, mis pakub suurepärase aroomiteraapiat," kirjeldab ta. "Inimesed kasutavad ära pisikeste ruumide kõrgeid seinu ning teevad ka näiteks tavapärasest ronitaimest amplitaime."

Tuues näiteks menukamaid lilli, eelistavad vanemad inimesed Kelti sõnul pigem klassikalist petuuniat ja armastavad endiselt hortensiaid, kuid noored vaatavad dekoratiivsemate efektsete lehtedega taimede ja kõrreliste poole. Üheks võib-olla üllatavaks uudiseks on, et kui vanemad inimesed viivad roosbegoonaid pigem kalmudele, siis noorte seas on sellest saanud trendikas suvelill.

"Meie kliendid on õnneks ka julged küsima ja uurima ning teavad, et Hortese aiandusspetsialistid aitavad leida lahendusi erinevatele küsimustele, toetavad põnevaid eksperimente ning jagavad nõuandeid," lisab Kelt.

Kas eestlane ikka eelistab eestimaist?

Eesti Aiandusliit on registreerinud kodumaisus- ja kvaliteedimärgi "Eestis kasvatatud", mida kodumaine tootja saab kasutada värskeste töötlemata aiasaaduste – nagu köögiviljad, kartul, puuviljad, marjad, seemned – ja lillede müügipakenditel või puukoolides istikute nimelipikutele ning transpordivahenditel. Kui populaarseks on see märk aga saanud Eesti inimeste seas?

Mari Oad märgib, et Hansaplantis väärtustatakse ennekõike taimede kvaliteeti, sellepärast pole otseselt vahet, kas taimed on kasvatatud Eestis või mujal. "Valime müüki vaid need taimed, mis sobivad meie kliimasse, millel on tugev juurestik ning mis näevad lopsakad ja elujõulised välja. Samas, eelistades "Eestis kasvatatud" kaubamärgiga tooteid, toetad Eesti majandust."

Meeli Sermati sõnul pooldatakse Aednik24.ee-s väga kõrgelt Eesti toodangut ja hinnatakse seda kaubamärki. "Kahjuks on Eesti inimene küllaltki hinnatundlik ja meil on veel pikk maa minna, et inimesed hakkaksid rohkem väärtustama Eestis kasvatatud toodangut," nendib ta.

Hortese turundusjuht Manuela Kelt tõdeb, et Eestis kasvatatud tooted on eestlastele südamelähedased, kuid samas ei saa öelda, et kliendid eelistataksid ainult Eestis kasvatatud tooteid, vaid taimi valitakse ikka tugevuse ja ilu järgi.

TASUB TEADA

Miks kasutada kodumaisus- ja kvaliteedimärki "Eestis kasvatatud"?

Aitab tarbijal eristada kodumaiseid saadusi sisseveetud aiandussaadustest.

Tagab tarbija varustamise värske, kvaliteetse ja turvalise kaubaga.

Annab teada tarbijale, et aiasaadus on kasvatatud tema kodu lähedal.

Kohustab tootjat/pakkijat pidevalt jälgima müügile saadetava kauba kvaliteeti.

Reklaamib ekspordi korral Eestit kui kauba päritolumaad.

ALLIKAS: EESTI AIANDUSLIIT

◀ Kindel trend aianduses on see, et tarbeaiad ja iluaiad lähenevad teineteisele FOTO: HANSAPLANT

Võitjad murul.

SNAPPER

2190.-

HIND KLIENDIKAARDIGA

Murutraktor Snapper SPX100

Briggs & Stratton Intek™ Series 4175 koos
AVS®-iga, lõikekorpus 107 cm, kütusepaak 13,2 L,
edasiliikumiskiirus 0-8,9 km/h, tagurdamiskiirus
0-4,8 km/h, kaal 207 kg.

2890.-

HIND KLIENDIKAARDIGA

Murutraktor Snapper SPX200

Briggs & Stratton Intek™ Series 7220 V-Twin,
lõikekorpus 117 cm, kütusepaak 13,2 L,
edasiliikumiskiirus 0-8,9 km/h, tagurdams-
kiirus 0-4,8 km/h, kaal 242 kg.

439.-

HIND KLIENDIKAARDIGA

Muruniiduk Snapper NX-80

ReadyStart®, iseliikuv – muudetava kiirusega; kogu-
mine, multšimine, lõikelaius 46 cm, kogumiskott 60 L.

589.-

HIND KLIENDIKAARDIGA

Muruniiduk Snapper NX-90S

InStart®-i InStart®-i nupust käivitus, iseliikuv
– muudetava kiirusega, kogumine, multšimine,
lõikelaius 53 cm, kogumiskott 70 L.

469.-

HIND KLIENDIKAARDIGA

Muruniiduk Snapper NX-90V

ReadyStart®, iseliikuv – muudetava kiirusega, kogu-
mine, multšimine, lõikelaius 53 cm, kogumiskott 70 L.

ESPAK

EESTI EHTUSMATERJALIKAUPLUSTE KETT

KAARE TEE EHTUSMATERJALIKESKUS Espak AS, Tallinn, Viadukti 42 **ESPAK TARTU** Espak Tartu AS, Tartu, Turu 24
ESPAK PÄRNU Espak Pärnu A S, Pärnu, Papiniidu 4 **ESPAK RAKVERE** Espak Rakvere AS, Rakvere, Rägavere tee 46
ESPAK VILJANDI Espak Viljandi AS, Viljandi, Reinu tee 35 **ESPAK VÕRU** Võru Empak AS, Võru, Kubja 15; Räpina,
Pargi 7a; Vastseliina, Võidu 3a **ESPAK KURESSAARE** Tiir AS, Kuressaare, Uus-Roomassaare 35; Saare maakond,
Muhu vald, Piiri **ESPAK JÕGEVA** Valme AS, Jõgeva, Tallinna mnt. 2a **ESPAK JÕHVI** Taali Ida AS, Jõhvi, Lille 3
ESPAK RAPLA N&N Invest Grupp OÜ, Rapla, Tallinna mnt 3b **ESPAK PÕLVA** Linaar AS, Põlva, Jaama 16d
ESPAK NARVA Espak Narva AS, Narva, Rahu 36a **ESPAK PAIDE** Paide, Prääma tee 20; Türi, Kaare 35c www.espak.ee

Robotrohija ja musitseerivad

Moodne tehnika ja disain teevad rohenäppude elu lihtsamaks ja põnevamaks – kodune ilmajaam, robot, mis aitab rohida või seade, mis võimaldab taimedega suhelda ja nende loodud helisid kuulata, innustavad hetki roheluses veel rohkem nautima.

SIGNE SILLASOO
kaasautor

Robot umbrohu keskel

Tertill on robot, kes tuleb appi neile, kes rohimisest väga lugu ei pea.

Tertill elab aias juurdvilja- või lillepeenardel ja aitab ära hoida seal umbrohu vohamist. Spetsiaalse disaini ja erinevate sensorite abil patrullib ja trimmerdab Tertill iga päev aias umbrohtu, et see suuremaks ei saaks kasvatada, vältides samal ajal temast suuremaid või piirdega kaitstud meelepärasteid taimi. Roboti tööpõhimõte on taimi valides lihtne – taimed on kasvult kõrged, umbrohi madal. Kõrgekasvuline või madalam piirdega kaitstud taim, mis puudutab seadme esiandureid, sunnib roboti ümber pöörama, madalakasvuline taim, millest robot saab üle sõita, aktiveerib teise anduri, mis paneb tööle trimmeri, mis lõikab taime maapinna lähedalt. Selliselt iga päev umbrohtu kõrvaldades puudub vajadus kahjulike kahjuritõrjevahendite kasutamiseks. Seade on ilmastikukindel ja töötab päikesepatareidel ning suudab liikuda pehmel mullal, liival ja multši peal, samuti vagude vahel.

franklinrobotics.com

Vertikaalne maastik

Sisustusfirma Tait vertikaalaia GardenWall sünnist on möödas 10 aastat.

Selle puhul andsid nad disainer Georgina Reidi abiga legendaarsele tootele uue kuju ja välimuse, mis sai nimeks Terrain. Kergest alumiiniumist taimeistutuskastide küljed on kaunistatud laserlõikes kujunditega, mille jaoks on saanud Reid inspiratsiooni loodusmaastike topograafilistest kaartidest. Lisaks huvitava välimuse loomisele on neil loodud kujunditel ka praktiline otstarve – need jäta- vad ruumi taimedele kasvamiseks. Istutuskaste on võimalik kasutada ühekaupa või üksteise peale paigutades samba või seinana nii sise- kui välitingimustes.

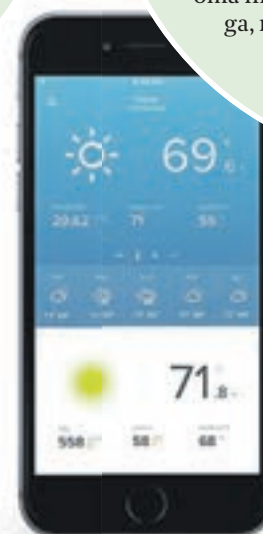
madebytait.com.au

Kodune ilmajaam

Minimalistliku disainiga Netatmo ilmajaam võimaldab saada kiirelt ja kergelt infot välitingimuste ja kodu sisekliima kohta.

Sisetingimustes mõõdab ilmajaam temperatuuri, õhuniiskust ja -kvaliteeti ning annab märku CO₂ kontsentratsioonist ehk ruumide õhutamisevajadusest. Aeda või näiteks kasvuhoonesse paigutatav ilmajaama moodul annab infot lisaks temperatuurile, õhuniiskusele ja õhukvaliteedile ka õhurõhu ja lähipäevade ilmastikutingimuste kohta. Reaalajas on võimalik kõiki andmeid nutitelefoni jälgida, pikemaajaliselt andmeid kogudes vajadusel ka analüüsida. Kel soovi, saab oma ilmajaama täiendada veel lisamoodulitega, millest üks mõõdab sademete hulka, teine tuule kiirust ja suunda.

netatmo.com

taimed

Abiline ilu jäädvustamiseks

Rohenäppudele, kes oma aeda ja sealset ilu jäädvustada soovivad, on OlloClip loonud makroobjektive, mida saab kinnitada nutitele-
foni külge.

Objektiiv tuleb paigutada telefoni enda objektiivi peale. Koos telefoni digitaalse suumiga võimaldab see pildistada kuni 100-kordse suurendusega imeilusaid fotosid. Nii on võimalik saada aimu ja jäädvustada näiteks taimede struktuuri, putukate tegutsemist, õite ja marjade ilu või muud kaunist, mida aiast leida võib. Lisaks objektiivile on võimalik oma telefoni täiendada veel filmimiseks vajaliku komplektiga, kus on erinevad objektiivid ja statiiiv.

olloclip.com

Tööriistamaailm
www.tooriistamaailm.ee

Kiire tarne, töökindlad tööriistad ja lai valik lisaseadmeid ning teenindus, mis keskendub, et leida sulle parim lahendus.

Kampaania kehtib kuni 31.05.2018.

**Raider Jonsered FR 2312
MA automaat 85 cm**

2499.00 € -16%

Tavahind: 2989.00 €
Järelmaksuga alates 75.53 € kuus

**Trimmerniiduk MTD WST
5522 + 12 m nelikant-
trimmitamiili**

425.00 € -14%

Tavahind: 494.00 €
Järelmaksuga alates 12.85 € kuus

**Survepesur Kärcher K 5
Premium Full Control Plus
+ vahudüüs + ultra foam 1 L**

375.00 € -26%

Tavahind: 512.82 €
Järelmaksuga alates 11.33 € kuus

**Murutraktor MTD LG 165
Hydrostatic + varuterad
+ 2 x 1 L Valvoline'i õli**

1899.00 € -21%

Tavahind: 2420.56 €
Järelmaksuga alates 57.40 € kuus

**Gardena voolikupooli-
komplekt seinale
35 roll-up Automatic**

169.00 € -20%

Tavahind: 211.55 €
Järelmaksuga alates 5.11 € kuus

**Mootorsaag Jonsered
CS 2238 S-14"**

215.00 € -13%

Tavahind: 249.00 €
Järelmaksuga alates 6.50 € kuus

**Lepingutasu 0,
3 esimest kuud
intressivaba**

Taimed saavad sõna!

Millest kõneldakse maailma suurimas taimede suhtlusvõrgustikus?

Itaalia ettevõtmise Music of the Plants loodud seade Bamboo aitab selles võrgustikus kõneldavat kuulda ja mõista. Nimelt on Music of the Plants liikmed uurinud 30 aastat taimede käitumist ja avastanud, kuidas nendega suhelda biokeemilisel tasandil. Kaasaskantav, lihtsa disainiga looduslikest ja taaskasutatavatest materjalidest valmistatud seade annab taimedele, mis moodustavad 99,3% elust maal, hääle, tõlkides nende pidevad elektrilised impulsid muusikaks. Seade töötab igal pool, kus taimi kasvab. Bamboo on saadaval kahes erinevas versioonis. Mõlemad võimaldavad igal hetkel taimede läheduses olles ka salvestada nende loodud helisid. Nii saab teada, kuidas suhtlevad taimed omavahel ja inimesega. Lisaks aitab pidev taimedega suhtlemine toota kehas nn õnnehormooni endorfiini, mis parandab meeleolu, vähendab stressi ja aitab lõõgastuda. Seega sobib seadet kasutada näiteks kontoris töötades, rahuliku atmosfääri loomiseks või lastele unemuusika mängimiseks.

musicoftheplants.com

Kaks ühes – kapp ja istutuskast

Bangkokis tegutseva mööblistuudio Yak disainer Wanchai Preecharpurmpasit on loonud rohenäppudele multifunktsionaalse kapi-istutuskasti Camouflage.

Välitingimustesse sobivasse kappi saab paigutada vajalikud tööriistad – rehad, potid, voolikud, kastekannud jm – aias toimetamiseks ja taimede eest hoolitsemiseks. Kapi ülemisse ossa disainitud istutuskasti saab panna aga realselt taimed kasvama. Eriti hästi sobivad sinna erinevad ripptaimed, mis ajapikku hakkavad kappi katma. Majapidamises sobib kapp hästi tubadesse, panipaikadesse, kus taimede jaoks väärtusliku hoiustamispinna arvelt ruumi ei jagu.

studionyak.com

360kraadise vaatega tuba keset aeda

Firma Garden Igloo on loonud veekindla iglu, mida võib kasutada talveaia, laste mängumaja, kasvihuone asenduse, basseini katte, laoruumi või mõnusa paviljonina, kus pere või külalistega aega veeta.

Kuppelmaja karkass on valmistatud plastist ja kate samuti läbipaistvast pehmest PVCst. Iglo sobib kasutada aastaringelt. Sügistuultele vastu on iglu varustatud ankruga, mis peaks varjualust 50–62 km/h tuule korral paigal hoidma, talvel peab iglu aga vastu 40 kg lumemassi all. Nii on seal võimalik aega veeta iga ilmaga einestades, lõunauinakut tehes, lugedes, tähti vaadates või hoopis lilli kasvatades. Jahedamal ajal aitab iglu kate hoida sooja, suvisel ajal võib selle maha võtta ja asendada vajadusel sääsevõrgu või suvise avara kattega, mis on tuultele avatud, aga varjab hästi kuuma päikese eest. Sügisel ja talvisel ajal on õhutamiseks ja umbsuse vältimiseks iglus kaks väikest õhutusakent.

gardenigloousa.com

Tuba puude vahel

Saksa firma Baumraum on keskendunud puuotsa paigutatavate väikeste majade loomisele.

Kujult on võimalusi mitmeid – kuubiku-, muna- või pähklikujuline, ovaalne või hoopis eritellimusel valmistatud maja, millel on üks või kaks tasandit või mille erinevad moodulid ja tasandid on omavahel näiteks välitreppiga ühendatud. Maja sisustuselemendid on valmistatud peamiselt puidust, tekstiilist või sünteetilisest materjalidest. Olemas on soovi korral istmed, lebamisasemed, panipaigad, miniköök, minibaar, aknad igas suunas, soojustus, valgustus ja elektrilised lahendused arvuti või teleka kasutamiseks. Majad sobivad lastele mängimiseks või täiskasvanutele lihtsalt puhkamiseks ja lõõgastumiseks. Maja suurus ja kõrgus sõltub puu tervisest ja stabiilsusest, mille külge seda plaanitakse kinnitada. Eesmärgiks on puude lähedusse ja otsa maju paigutades neid kaitsta ja neile mitte viga teha. Mõningatel juhtudel on ühe puu asemel vaja maja kinnitada mitme tugeva puu külge. Sobilikud puud, mille külge maja kinnitada, on näiteks aias asuvad tugevad ja terved tammed, pöögid, kastanid, männid, seedrid.

baumraum.de

Therese Huston

KUIDAS NAISED OTSUSTAVAD

• • • • •

Mis on tõsi, mis mitte
ja kuidas teha parimaid valikuid

ILMUB 20. MAIL

Äripäev

Äripäeva raamatuklubi

pood.aripaev.ee/raamatud

EESTI PRESSIFOTO NÄITUS

APRILLIS NARVAS ASTRI KESKUSES, JUUNIS PÄRNU KESKUSES,
JUULIS TARTU LÕUNAKESKUSES

RAAMAT "EESTI PRESSIFOTO 2018"

Canon

OVERALL

PRO
SHOP**weber**
SAINT-GOBAIN

ÄRIKINNISVARASSE INVESTEERIMINE 2018

22.05.2018

ORIGINAL SOKOS
HOTEL VIRU

- 09.00 HOMMIKUKOHV JA VÄRSKE ÄRIPÄEV
- 09.50 Moderaatori avasõnad
- 10.00 Eesti panga vaade majanduse ja kinnisvarasektori hetkeolukorrale
KASPAR OJA Eesti Panga ökonomist
- 10.30 Pankade laenuportfellide struktuurid ja ühisrahastuse reguleerimine
KILVAR KESSLER Finantsinspektsiooni juhatuse liige
- 11.00 Investeermisstrateegiad ja instrumendid raha paigutamisel hüpoteegiga tagatud euroopa kinnisvaralaenudesse, nii jae- kui professionaalsele investorile
MAREK PÄRTEL Estateguru partner
- 11.30 Rahavoo kasvatamise võimalused kinnisvarasektoris pankuri pilgu läbi
PETER S. TREIALT Luminori suurklientide osakonna juht
- 12.00 LÕUNA
- 13.00 Kinnisvarainvestori keelel kipitavad küsimused
MARGUS TINNO Colliers International, MRICS partner
- 13.30 KOGEMUSLUGU: Ülemiste City arendaja Mainor
Ülemiste toob turule üle 10 miljoni väärtuses võlakirju
MARGUS NÕLVAK Mainor Ülemiste tegevjuht
- 14.00 KOGEMUSLUGU: Kinnisvarategu 2017. Nõuanded edukalt investeerimisfondilt
TARMO KAROTAM Baltic Horizon Fund tegevjuht
- 14.30 KOHVIPAUS
- 15.00 Erainvestorite edulood ärikinnisvaras
Esineja kinnitamisel
- 15.30 Riigiasutused ei pea enam ainult RKASi kasutama
VERONIKA ILSJAN rahandusministeeriumi riigivara osakonna nõunik
- 16.00 KONVERENTSI LÕPP

299 €

(km-ga 358,80 €)

2 või enama osalejat
ühe registreerimise kohta**219 €/osaleja**

(km-ga 262,80 €)

Lisainfo programmi kohta:

programmijuht Lisandra Treimann,
lisandra.treimann@aripaev.ee, tel 5695 6161**Äripäev**

Kinnisvarauudised.ee

Aasta parim aeg on lõpuks alanud: *spargli hooaeg!*

Kevadel röömustab toidunautlejaid värske spargel. Kas see ka meil kasvab ja kuidas seda kasvatada?

REIN SANDER
Kubja Ürt OÜ

Sparglit oleme harjunud poelettidel nägema kahes variandis – rohelist sparglit ja valget ehk pleeksparglit. Mõlemat saadakse ühelt ja samalt taimelt, harilikult asparilt. Asparit saame kenasti kasvatada ka koduaias, vaja on ainult suuremat peenramaad ja rohkem kannatust.

Harilik aspar (*Asparagus officinalis*) kultuuristati juba igiammu Vahemere maa-ideaos. Seal levis tema kasutamine tapsi põhja poole. Keskajal kasvatati teda kloostriaedades ravimtaimena, hiljem sai ta rohkem tuntuks kui hõrgu maitsega köögivil. Meile jõudis aspar mõisaedade kaudu. Aga teda on leitud kasvamas ka mererannal, kuhu tema seemned on jõudnud kas lindude või merevee kantuna.

Paljunda ja külv

Paljunda oma aia taimi või osta seemned internetist. Kui aias juhtub kasvama suurem täies elujõus aspar, võib sellelt kevadel maitseprooviks mõne võrse murda – kui see on hea ja mahlase maitsega, saame teda sügisel jagamisega paljundada. Viletsates oludes kasvav aspar annab aga kõvu kiulisi võrseid. Seda saab muidugi parandada soodsamate kasvutingimustega, võib juhtuda, et peale uude kasvupaika istutamist on ka võrseid paremad. Aspar on kahekojaline, saagikamad on isastaimed.

Asparit saab paljundada vanemaid taimi jagades või seemnetega. Nii nagu teistegi vanade kultuurtaimede puhul, on ka asparist aretatud kümneid sorte, neid on isegi violetsete võsudega. Sortide seemet ei ole meil eriti saada, kuid seda saab tellida internetipoodidest.

Enne kevadkülvil peab seemet natuke aega leiges vees leotama. Võid külvata ot-

► **Poelettidel leiab spargli tavaliselt 500 grammi-se pundina.** FOTO: SHUTTERSTOCK

TASUB TEADA Tuntud taluaia ilutaimena

Harilik aspar oli vanades taluaedades ammu tuntud kui vähenõudlik püsik. Ta ei nõudnud erilist hoolt ning kasvas ka kehvemal liivapinnasel pea mehekõrguseks õhuliseks puhmikuks. Suvel sai sealt lõigata võrseid lillekimpudesse ja pärgadesse, sügisel kaunistasid aeda kuld kollane lehestik ning oranžikaspunased marjad.

Ravimtaimena polnud aspar meil eriti tuntud; tänapäeva taimeraavis soovitatakse tema juuri kuseteede põletiku korral ja neerukivide ennetamiseks. Ürti on tarvitatud mitme südame-, neeru- ja põiehaiguse leevendamiseks.

Sisaldab 90% vett, 1% kiudaineid, 2% proteiini ja 2% süsivesikuid.

se avamaale, hiljem harvendame külvil nõnda, et taimede vahekauguseks jääks kümme sentimeetrit. Avamaale külvil siis, kui muld on juba parajalt soe. Külvisügavus on umbes 4–5 cm.

Võib ka ette kasvatada

Tugevamad seemikud saab taimi ette kasvatades. Need võib kohe paraja vahekaugusega maha istutada. Järgmisel või ülejäägis kevadel istuta noored taimed alalisele kasvukohale. Vana aspari väljakaevamine on raske töö. Taimi risoomi hargneb mitmes suunas, sellest kasvab välja hulk lisajuuri. Kaeva ettevaatlikult ja võimalikult suure mullapalliga, parim aeg selleks tööks on kevad. Lase muldal natuke taheneda, raputa juured lahtisest mullast puhtaks, tükelda ja lõika ära kõdunenud osad.

Taimed võib kohe alalisele kasvukohale istutada, need on tugevamad ja hakkavad ka paar aastat varem saaki andma. Kasvupaik peaks olema liivaka mullaga, soe ja tuulevarjuline, muidu peame hakkama taimi toetama.

Valge või roheline – kumba valida?

Spargli värvus on agrotehnikast ja korjamisajast. Valget sparglit kasvata vagues, rohelist tasasel maal. Kasvatajate sõnul on kergem roheline spargli kasvatamine. Mõlemal juhul tuleb hoolitseda, et taimedel oleks piisavalt kasvuruumi. Soovitatakse erinevat istutustihedust – mida väiksem on vahekaugus reas, seda laiem reavahe. Koduaias võib taimed istutada üksteisest poole meetri kaugusele ja jätta reavaheks vähemalt meetri.

Maa kaevatud ja umbrohu puhast

Aspar võib ühes kohas kasvada 10–15 ja enamgi aastat. Seepärast peab asparimaa hästi ette valmistama. Kõige parem on see kahe labida sügavusel läbi kaevata. Üksik korja mullast välja umbrohujuured, kõi-

ge hullem kurilane on orashein. Paha ei tee ka kasvuala piiramine juureeralduskangaga.

Kaevendi põhja pane kiht laagerdunud sõnnikut, siis peamine viljakam mullakiht ja selle peale alumine. Nõnda jääb taim juurte alla viljakam muld ja juurtel on ka sügavamalt toitainete võtta. Liiga savi-sele mullale peaks lisama jämedat liiva.

Istutamiseks tee 15–20 cm sügavne renn. Istuta renni põhja ja kata 5–6 cm paksuselt mullaga. Suve jooksul lisa mõne korra mulda, nii et maapind sügiseks oleks tasane.

Valge spargli saamiseks kujunda multšist madal vagu. Vanasti kasutati selleks ka liiva, nõnda saadi puhtamad võrseid. Urbne, vett läbi laskev liiv pidurdas ka mädaniku levikut. Liivamultš oli aga töömahukas, sest osa liiva tuli igal aastal uuena asendada. Võrsete lõikamiseks maapinna alt olid olemas erilised kannaga noad.

Seemnest kasvatatud aspar annab saaki alles kolmandal kasvuaastal. Alguses sagalt taimelt ainult mõne võsu.

Valget sparglit saab maitsta siis, kui võsude tipud hakkavad vaost välja paistma. Lõika võsud ära nõnda, et risoomile jääb umbes 5 cm kõrgune tüügas. Mõned kasvatajad soovivad võsude mürdmist – siis olevat nakkusohu väiksem.

Rohelise spargli koristamine on lihtsam, võsude kasv on ju näha. Lõika siis, kui need on umbes 20 cm kõrgused. Vane matelt taimedelt saab saaki peaaegu jaanipäevani. Võsused soovitatakse koguda varahommikul või õhtuhakul.

Sparglitoitude retsepte on üllatavalt palju, kõige lihtsam ja kiirem on hautatud spargel sulavõi või mõne kerge kastmega.

Väeta ja rohi

Suvel peale saagikoristust vajab asparimaa väetamist. Pealtväetiseks sobivad kompostmuld ja kõdusõnnik, lisada võib 20–30 g üldväetist ruutmeetri kohta. Võib kasta lahjendatud virtsaga, sobima peaks ka nõgesevirts.

Pika põua ajal peaks taimi kindlasti kastma – kuival kevadel juba mais, muidu jääb spargel puiseks. Suvel kõpla umbrohtusid. Sügisel lõika koltunud varred maapinna lähedalt ära. Seenhaiguste leviku piiramiseks on mõistlik need põletada.

Sakslane armastab sparglit

MEELIKA SANDER-SÕRMUS
meelika@poliurajandus.ee

Maailma suurim sparglitootmine on küll Hiinas ja Euroopa suurim sparglikasvataja on Hispaania, aga meie uurisime, kuidas Saksamaal, kus juba hooaeg alanud on, asjad käivad.

Sparglipõlde laiub Saksmaal ligi 23 100 hektaril. Sparglit kasvatab 1800 ettevõtet, enim kasvatajaid on Niedersachseni, Brandenburgi ja Nordrhein-Westfaleni piirkonnas. 2017. aastal olid ilmaolud sparglikasvatuseks head ja kevad varane, nii toodeti Saksamaa eri piirkondades ligi 130 880 tonni sparglit.

Sparglisaagikus näitab kogu aeg pisikest kasvu, sel aastal oli see 6% rohkem, võrreldes 2016. aastaga.

Kohalik saak hakkab valmima märtsi lõpus-aprilli alguses, kui muld on soojenenud 16

kraadini. Tavapäraselt lõppeb sparglihooaeg Saksamaal 24. juuniks ja siis korraldatakse seal ka sparglifestivale ja -pidustusi.

Hind odavam kui Eestis

Spargli hinnaklasse on kolm – ekstraklass, I ja II klass. I klass on jagatud kaheks spargli läbimõõdu alusel – läbimõõduga 16–22 mm ja läbimõõduga 12–16 mm – mõlema puhul on kilo hind 8,50–11 eurot. II klassi spargli kilohind jääb 6–9 euro kanti. Esimesed saagid on loomulikult kallima kilohinnaga, makstes kuni 20 eurot kilo.

Spargli maitse on igas kaubanduslikus klassis sama, küll aga erineb välimus. I klassi spargel on sirge ja n-õ taimi pea on tihedalt suletud, nappus. Ka ei tohi siin kategoorias olla puitunud või lõhedega taimi.

Tavapäraselt pakitakse spar-

gel 500 grammistesse pakidesse.

Parim spargel on värske ja otse talupidajalt. Saksamaal on võimalik leida endale oma talunik, kellelt otse värsket kraami osta saab. Selleks on loodud isegi interaktiivne kaart, kus igaüks siis endale sobiva asukoha järgi leiab üles just tema piirkonna sparglikasvataja.

Suured kulud

Saksamaa kasvatajate sõnul on sparglikasvatusega alustamine keeruline, aeganõudev ja väga töömahukas. Hoolimata kaasaegse tehnoloogia kasutamisest on siiski väga palju käsitsitööd.

Välja on arvatud, et kulud hektari kohta on sparglikasvatuses 10000 eurot, sest just eeltööd on kallid ja mahukad.

jätuk lk 24

▲ **Baierimaal laiuvad silmapiirini ulatuvad lopsakad sparglipõllud.** FOTO: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

MAJANDUSKONVERENTS

Äriplaan 2019

4. oktoobril 2018

Alexela kontserdimajas

Mõjuvõimsad, autoriteetsed ja aktiivsed Eesti ettevõtjad räägivad oma ootustest ja hirmudest 2019. aasta eelarve koostamisel.

Konverentsil esinevad:

- LHV Grupi asutaja ja suuromanik **Rain Lõhmus**
- Taxify asutaja ja EY Eesti Aasta Ettevõtja 2018 **Markus Villig**
 - Eesti Panga president **Ardo Hansson**
- Investeeringuettevõtte Infortar juhatuse esimees, suurettevõtja ja investor **Ain Hanschmidt**
- Ettevõtja, endine poliitik ja Res Publica looja **Olari Taal**
 - Harju Elektri juhatuse esimees **Andres Allikmäe**
- Tööstusettevõtte Harmet juht ja üks omanikke **Toomas Kalev**
- Suurinvestor ning PRFoodsi osanik ja juht **Indrek Kasela**
 - Ettevõtja ja Go Groupi suuromanik **Tiit Pruuli**
 - Cinamon Holding CEO **Tatiana Tolstaya**
 - Laiahaardeline ettevõtja **Vjatšeslav Leedo**
 - Eesti Vabariigi peaminister **Jüri Ratas**

20 aastat
Äriplaani
konverentsi

Toetajad: MarkIT, Creditinfo, IVIA, AI Mare Auto

Registreerimine veebis
www.ariplaan2019.ee
või Marili Niidumaa
marili@aripaev.ee

Sparglikilo omahind tootjale jääb nelja euro kanti.

Lõppkasutajate müügihinna erinevad sõltuvalt värskusest ja päritolukohast. Näiteks maksab kilo värsket ja kohalike Schrobenausen I klassi sparglit keskmiselt 7–12 eurot.

Turgu rikub sissetoodud odav spargel Hispaaniast ja Kreekast. Selle kilohind on kaubanduskettides umbes 5 eurot.

Oluline aedvili

Saksamaal on spargli tootmisel oluline roll ka rahvamajanduses. Keskmiselt tarbib iga saksa leibkond umbes kaks kilogrammi sparglit. Lisaks on see oluline ka bioloogilise mitmekesisuse säilitamisel. Kui sparglipõllud on hooldatud, tihedad ja lopsakad, siis need pakuvad peavarju erinevatele putukatele ja väikeloomadele, näiteks jänele. Maist juuni lõpuni on sparglipõld mesilaste meelispaigaks. Seega toetavad Saksamaa spargli tootjad ka liikide säilitamist.

Kui soovid osta spargliseemet, siis parimat valikut Saksamaal pakub e-pood spargel.net.

Sealt saab valida nii uute kui vanade n-õ nostalgiasortide vahel ja soetada endale valge või rohelise spargli sorte. Lisaks pakutakse ka haruldasemaid asju, näiteks lillat sparglit 'Burgundine Violettspargelpflanzen', mida ei soovitata keeta, ses siis kaob spargli kärtslilla toon, alternatiiviks on õlis praadimine. Veel leiab e-poest peenrakilesid, sparglikorve ja -nuge ning taimekaitsevahendeid. Loomulikult on sealt võimalik soetada ka saksakeelset erialakirjandust.

Külasta sparglimuuseumi

Umbes 50 kilomeetrit Münchenist põhja pool Schrobenausenis asub Euroopa ainus sparglimuuseum, see on midagi täiesti omanäolist juba asukoha pärast, sest paikneb ajaloolises linnamüüris.

Miks just seal? 100 aasta jooksul on Schrobenausen ja selle ümbruses kasvatatud sparglit, sest sealne piirkond on ideaalsete, suure liivasaldusega muldadele. Schrobenauseri spargel on kaitstud Euroopa Liidu geograafilise tähisega, see tähis kinnitab et tegu on just selle piirkonna spargliga ja tagab toodetu kõrge kvaliteedi.

Sparglimuuseum on jagatud mitmeks alaks. Esimesel korrusel saab uudistada, milline on sparglikasvatuse ajalugu, milline Euroopa turg ja kuidas seda taime kasvatada. Lisaks leiab muuseumist palju erinevat kirjandust, sealhulgas spargliresepti, mida ajalooliselt on valmistatud ja mida nüüd sparglist teha saab. Teisel korrusel saab imetleda kunstiteoseid, mis on inspiratsiooni saanud sparglist kui kaunist ilutaimest.

Kõik eksponaadid sisaldavad infotekste inglise, saksa ja prantsuse keeles. Lisaks on saadaval nendes kolmes keeles sparglikasvatuse ajaloo video.

VAATA VEEBIST

Saksamaa sparglikasvatavate interaktiivne kaart

www.spargel.de/spargel-kaufen/spargel-kaufen/

Sparglimuuseum
museen-schrobenausen.by-seum.de/de/spargelmuseum

Prooviks taas astelpajuga?

Astelpaju on olnud Eestis väga populaarne, aga sel kultuuril on ka kehvemaid aegu. Nüüd võiks taas proovida, sest turule on uusi, külmaskindlaid sorte tulnud.

MEELIKA SANDER-SÕRMUS
meelia@pollumajandus.ee

Aiandusfoorumil rääkis Kristine Volens EMÜ Polli Aiandusuuringute keskusest kuidas alustada astelpaju kasvatamist. "2017. aastal kasvatati Eestis 1426 hektaril astelpaju. Pindade järgi saab öelda, et astelpaju on Eestis jätkuvalt populaarne," rääkis numbrist Volens.

Kui aiandusettevõtjal on soov rajada uus istandus, siis selleks sobivad eelkõige kerged liivsavi või saviliiv mullad. Asukohta valides tuleb arvestada, et istandiku naabriteks ei sobi pajud, remmelgad, haavad, paplid ja sirelid, kuna neil olevad seenhaigused võivad nakatada ka astelpaju.

"Heaks eelviljaks on taliviljad, mis kevadel haljasväetisena mulda künda. Maa peab olema hästi ettevalmistatud ja umbrohupuhas, sest noored taimed ei suuda konkureerida umbrohtudega. Kehvema mulla korral tuleks panna juurde komposti või kodusõnnikut," soovitas Volens.

Istiku alla muru

Tema sõnul kulub ühele hektarile keskmiselt 1250 taime. "Istutamiseks sobivad 2–3aastased istikud, mis on umbes 50–70 cm kõrged ja kenasti harunenud. 5–6 emastaime kohta võetakse üks isastaim. Istutustiheus võiks olla 2x4 meetrit," ütles Volens.

"Hooldamine tuleks teha võimalikult lihtsaks. Mina soovitaksin istikute alla pigem muru külkata, kui hoida seda mustkesas. Noort istandikku võib varakevadel väetada suurema lämmastiku sisaldusega väetisega ja pärast saagi koristamist PK-väetisega. Kevadel on suuremaks hooldustööks kuivanud ja talvekahjustunud raagude väljalõikamine. Põõsaid lõigatakse samuti kevadel või siis sügisel saaki koristades."

Parem korjata külmutades

Astelpaju koristamiseks on kaks viisi – trimmeriga või lõikamine + külmutamine.

"Trimmeriga koristamine on teisisõnu raputamismeetod, selliselt koristatud mari sobib tööstuslikuks kasutamiseks. Tervemad marjad saab, kui lõigata viljadega oksad ja need korraks sügavkülmutada, siis tulevad need hästi okste küljest lahti ja jäävad tervemad," selgitas Volens.

Igal sordil oma head ja vead

Sortidest soovitas ta valida talvekindlamad sordid, näiteks 'Avgustinka', 'Botanicheskaja Ljubitel'skaja', 'Otradnaya' või 'Botanicheskaja'. Igalühel on neist omad plussid ja miinused. Pilkupüüdnult ilusate viljadega 'Otradnaya' on näiteks seenhaiguste vastu tundlikum kui teised sordid. Hea vastupanuvõime seenhaigustele on sordil 'Botanicheskaja', aga tema puhul peab hoolega jälgima, et koristusega ei hilineta, sest viljad on jällegi pehmemad.

▲ Astelpaju sobib ka niisama koduaeda kaunistama. Siis on marjasaak kenaks plussiks.

FOTO: MARKO SAARM/
SAKALA/SCANPIX

Astelpaju ohtlikum kahjustaja on astelpaju kärbes (*Rhagoletis batava*), mille esimene leid Eestis oli 2015. aastal ja Lätis juba 2013. aastal. Kahjustajaid saab tõrjuda vaid mehhaaniliselt. Volens soovitas võraaluste multšida 10–15 cm paksusest turba, saepuru või heinaga. Multši tuleb segada peale kärbe vakkade nukkumist. Teiseks võimaluseks on võraaluste katmine musta kilega ning kolmandaks tasub kasutada kollaseid liimpüüniseid.

Astelpaju keemiliseks tõrjeks Eestis ühtegi taimekaitsevahendit registreeritud ei ole.

MIS ON MIS

Hariliku astelpaju (*Hippophae rhamnoides*)

Põõsas on kahekojaline, seega tuleks aeda istutada nii emas- kui ka isastaimi.

Tuultolmleja, seetõttu peaks isastaim kasvama tuulepoolse küljel.

Saagi koristamine on hõlpsam, kui valida sort, mille okstel on vähem ogasid ja mille marjad eralduvad kergesti.

Levikualasid kolm: Lõuna-Siberis, Kesk-Euroopa mägedes ja siinsamas lähedal Põhjalahe kallastel.

Valgusnõudlik, seega päris väike aed jääb kitsaks. Ka ei kasva ta väga kiival liivapinnasel ega ka raskel savimaal. Mullaviljakuse suhtes ei ole nõudlik, sest juurtel elavad mügarbakterid seovad õhulämmastikku. Liivapinnasele sobib ainult siis, kui juured ulatuvad põhjavette.

Kuulame ja mõtleme sellele, mis on Eesti võimalus – kus oleme täna ja kui kaugel me veel võiksime jõuda. Me toome lavale inimesed, kes on aidanud Eestit maailma viia ning kes aitavad Eestil püsida ärksana.

Pärnu
Juhtimiskonverents

Koostööpartnerid:

Dunker**TERE**

7Kohvipoissi

Toetajad:

iDeal**PHOTO
BOOTH
ESTONIA**
WWW.PHOTOBOOTH.EE**i** CREDIT**budgetmatador****EVERSHEDS
SUTHERLAND****ei**
ÜLLATAVALT PALJU™**FUJITSU****REVAL IT****elke**
M Ö Ö B E L**Telia****gardest****Glanz & Glanz****Manpower****Vishap Üringud**

Taavet Hinrikus
Transferwise'i
asutaja ja juht

John Blakey
The Trusted Executive
Foundation'i asutaja,
tegevjuht ja coach

Peter Vesterbacka
Soome mobiilimängude
arendaja, Tallinna-Helsingi
tunneli eestvedaja

Michael O'Leary
liri ärimees ja
Ryanairi tegevjuht

**Oma
saar**

Osale.
Üllatu.
Juhi.

Lisaks esinevad: Per Hakansson (koolitaja, tehnoloogiausku TED konverentside kõneleja), Kaido Laanet (Maxime Trijoli konjakimaja esindaja Euroopas), Iñaki Sandoval (Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia professor ja direktor), Urmas Arumäe (Sadekov Advokaadibüroo senior partner, Estonian Business Schooli korraline dotsent) jt

17.-18. mai 2018
Pärnu Kontserdimajas

Kirjuta marili@aripaev.ee ja
lisame Sind osalejate nimekirja!

www.juhtimiskonverents.ee

Kodumaisus au sisse

Uurisime, mis sel aastal aiandustootjate katusorganisatsioonis Eesti Aiandusliidus tehtud on, mis teoksil ja mis mured on sektori ettevõtjail.

MEELIKA SANDER-SÕRMUS
meelika@pollumajandus.ee

Praegu on maaeluministerium koos põllumajandussektoriga alustanud põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava ehk PõKa koostamist. Oma liikmete huvide eest seisab ka aiandusliit.

“Hetkel käib pikaajalise strateegiadokumendi kokkukirjutamine, seda kuni aastani 2030. Sellesse dokumenti peaks senisest jõulisemalt sisse kirjutama kohaliku toidu tootja ja toidu eelistamise ning toidujulgeoleku komponendid. Kas riigi eesmärk on siis oma elanike äratoitmine omamaise toiduga või mitte,” rääkis MTÜ Eesti Aiandusliit tegevjuht Raimond Strastin.

Mureks rahastus ja maksupoliitika

Strastin sõnul on aiandussektor aktiivne, aga on olukordi ja teemasid, kus ettevõtjad ise ei saa asju määrata, näiteks maksumuudatused ja toetusmeetmed.

“Aiandustootjate konkurentsivõime väheneb võrreldes naaberriikidega tulenevalt erinevast riigipoolsest toetustasemest,” sõnas ta

Strastin tõi näiteks, et Soomes on katmikala ruutmeetri toetus ja hektaritoetus kolm korda kõrgem kui meil või siis, et Lätis on tootjatel, kes kasutavad katmikalal kütteõli või -gaasi, aktsiis endiselt 0%. “Lisaks on lätlased investeeringutoetuse suutnud suurendada 50 protsendini projekti maksumusest ja loodavad 60 protsendini jõuda võrreldes meie 40protsendilise toetusmääraga.”

Meediast on sel aastal läbi käinud ka puu- ja köögivilja käibemaksu teema – Läti alandas käibemaksu viie protsendini puu- ja köögiviljal. See on otsene kodumaise tootja subsideerimine läbi käibemaksude erisuse – tootja müüb toodangu välja 5% käibemaksuga, aga kütte masinatele ja muude sisendite käibemaks on 21%.

“Meil näidatakse teemat vale nurga alt, et tarbija jaoks hind ei muutu jaemüügis. Jah, ei muutugi – aga tootjale tekib käibemaksude vahe,” selgitas Strastin lühidalt murekohta.

Tasub teada ka seda, et Eesti on viie Euroopa Liidu riigi hulgas, kes puu- ja köögiviljale käibemaksu erisust ei rakenda.

“Selles olukorras on Eesti tootjal ääretult keeruline avatud turul hakkama saada. Olles ühisel turul, on Läti tootjal hoopis teistsugused majandamistingimused. Kõrvutades seniseid tootjahindu, võib kindlalt väita, et lätlaste tootmise omahind on vähemalt 15–20% odavam, mis tuleb nende madalamast palgatasemest, küttehindadest, raskeveoki- ja teemaksudest ning teistest tootmise sisendkuludest. Käibemaksu alandamine annab lisatõuke, mis hinnanguliselt teeb tootmise vähemalt 5% odavamaks. Olukorras, kus lähinaaber on suuteline meie turule tulema 20–25% odavamaga tootega, satub Eesti tootja tõsiselt löögi alla,” rõhutas Strastin.

“Soodne turusituatsioon naabritele meie turul hakkab nende kauba mahtu kasvama. Eesti köögiviljaäris kehtib põhimõte, et saame küll kaubaketi või hulgihinnaga müügiloaga müügiõiguse lepingu, kuid hind pannakse paika nädalapakkumistega. Võidab parim pakkuja riigist olenemata,” lisas ta.

Riigil on tema sõnul vajalik siin jõuliselt tegutseda ja astuda majanduskliima kujundamisel ühtset sammu naabritega ühise tu-

MIS ON MIS Eesti Aiandusliit

Esindab oma liikmeid erinevate riigiasutustega suhtlemisel

Edendab kodumaise aiandussaaduste tootmist ja turustamist

Osaleb aianduspoliitika väljatöötamisel ja teeb ettepanekuid õigusaktide täiustamiseks

Korraldab koolitusi ja infopäevi

Organiseerib liikmete toodangu tutvustamist messidel ja näitustel.

▲ Aiandusliidu juhi Raimond Strastini sõnul on palju asju ka hästi - jõudsalt edeneb kaubamärgi “Eestis Kasvatatud” kasutamine ja aiandusklastri tegemistel on juba ka tulemusi, millest õppida.

FOTO: PEETER KÜMMEL/SAKALA/SCANPIX

▲ Märk “Eestis Kasvatatud” tagab kliendile kindlustunde, et tegu on kodumaise tootega.

FOTO: EESTI AIANDUSLIIT

ru tingimustes, kus turukaitset pole võimalik rakendada.

Kodumaise promomine kasvab

On ka palju asju, mille üle aiandusliidu juht rõõmu tunneb. Hästi läheb kodumaise aianduskauba promomine, märgi “Eestis kasvatatud” kasutajate hulk on kasvanud jõudsalt.

“Eestis kasvatatud” märgi kasutamine on tõusuteel, märki kasutab 30 ettevõtet kokku 16 miljonil pakendil. Tuntud jaemüüjad Bauhaus ja Hansaplant kasutavad vabatahtlikult märki “Eestis kasvatatud” programmiga ühinenud tootjate toodangu esile tõstmiseks oma sortimendis. See on parim tulemus märgi kasutamise ajaloos,” ütles Strastin.

Kodumaisus- ja kvaliteedimärk “Eestis kasvatatud” tagab tema sõnul tarbijale kindlustunde. “Eesti Aiandusliidu valduses olevat kaubamärki saab kodumaine tootja kasutada värske, töötlemata aiasaaduste – köögiviljad, kartul, puuviljad, marjad, seemned, ning lillede müügipakenditel või puukoolides istikute nimelipikutele ja transportivahenditel. Erandina ka muudel aiandussaadustel.

Märk aitab tarbijal eristada kodumaiseid saadusi sisseveetud aiandussaadustest, tagab tarbija varustamise värske, kvaliteetse ja turvalise kaubaga, annab tarbijale teada, et aiasaadus on kasvatatud tema kodu lähedal ja kohustab tootjat/pakkijat pidevalt jälgima müügile saadava kauba kvaliteeti ning ekspordi korral reklaamib Eestit kui kauba päritolumaad,” lisas ta ning kutsus huvilisi uudistama sel aastal tehtud Facebooki lehte. “Märgi kasutajate tegemisi kajastame temaatilisel Facebooki lehel, mis kogub jõudsasti fänne.”

Klastri tehtud uuringuist on kindlasti kasu

Aiandusklastri loodi aastal 2015 ja selle eesmärgiks oli sektoris innovatsioonitegevuste rakendamine läbi riikliku toetuse.

“Nüüd on algne mõte muutunud ja ollak-

se sealmaal, et klaster pidi oma tegevusteks võtma laenu ja oma tegevused ellu viima ja hiljem said kulud kaetud PRIA vahenditest. Lisaks on saadud laenu ka Maaelu edendamise sihtasutuselt. Kokku on klasteri eelarve 800 000 eurot ja praegu on klastril 17 liiget,” rääkis Strastin taustaks.

Klaster tegeleb seitsme erineva teemaga, neist viis on kultuuri- või valdkonnapõhised ning kaks – leheanalüüsi ja kuivkülmetamise teemad – valdkonnaülelised.

Strastin tõi positiivse näitena välja maasikahooaja pikendamise katsed. “Maasikahooaja pikendamise katsed toimusid Ulvi Moori juhtimisel ARAN PMI aiandis. Katsetati erinevate substraatidega ja jälgiti ka erinevate sortide käitumist ja selle projekti eesmärgiks oli ka see, kuidas viia maasikahooaega pikemaks, et värsket marja oleks pikemalt saadaval,” tõi ta näiteks.

Marjakasvatases oli 2017. aastal uurimise all ka musta sõstra uued sordid.

Toote väärindamise üheks võimaluseks on külmuikvatamine. Seda teemat juhib klasteris Peeter Laurson Pollist. “2017. aastal viidi läbi 1089 tundi külmuikvatuskatset. Katseobjektideks olid vaarikad, maasikad, viinamarjad, mustsõstar, piparmünt, küüslauk ja õunad. Katsete käigus viidi läbi erinevaid analüüse, näiteks askorbiinhappe analüüsi, määrati kuivaine sisaldust aga katsetati ka viite erinevat toote pakkematerjali.”

Iluaiaanduse vallas viidi läbi katsed Kanepi Aiandis, kus uuriti biopreparaatide mõju suvelilledel kasvule ja arengule. 2018. aastal plaanitakse seda osa laiendada ja lisanduvad püsikud Aiasõber OÜ ja puitunud taimed Juhani Puukooli aiandis. Kõikides katsetes mõõdetakse taimede vegetatiivseid ja generatiivseid kasvunäitajaid, mille põhjal hinnatakse biostimulantide mõju taimede kasvule ja arengule.

Raimond Strastin lisas ka, et klaster on avatud organisatsioon ja kõik huvilised on teretulnud.

NEEVA AED

Kukeseene tee 2, Papsaare küla, Pärnu linn, Pärnumaa
(2,8 km Pärnu linna piirist Audru poole)

Suur istikute müük!

Leht, -okaspuud, viljapuud, marjapõõsad,
heki,-ja ronitaimed, roosid, püsililled ning palju muud!

OLEME AVATUD! E-R 10.00-18.00 L-P 10.00-15.00

www.neevaaed.ee

 neevaaed

Maasikahooaja pikendamine Eestis edeneb

Möödunud aastal alustas Aran PM OÜ koostöös Eesti Maaülikooliga ja MTÜ-ga Aianduskaster taasviljuvate maasikasortide uurimist, et pikendada kodumaist maasikahooaega. Kokkuvõtte tehtust teeb projekti vedanud Eesti Maaülikooli teadlane Ulvi Moor.

Katses olid sordid 'Diamante', 'Cabrillo', 'Harmony' ja Hollandi sordiaretusfirma Fresh Forward uus aretis FF1604. Kõiki sorte kasvatati nii turbasubstraadil kui ka kookoskiupõhisel substraadil.

Tunnelikasvatuse on avamaa- kasvatusest väga erinev ja oluliselt intensiivsem: taimed kasvavad maapinnast 1,2 meetri kõrgusel asuvatele istutuslavadel substraadikottides.

Ühes meetripikkuses kotis kasvab kaheksa taime. Seega on hektaril 52 000 taime, samas kui avamaal kasvab hektaril tavaliselt 30 000–35 000 taime. Piiratud substraadi tõttu on taimi vaja pidevalt kasta ja väetada. Kuna maasikataimed istutati mai algul, siis esimesel aastal ei ole võimalik saada väga varajast saaki, küll aga on võimalik pikendada saagikandeperioodi sügiseni.

Värske mari oktoobri lõpuni

Taasviljuvad maasikad kandisid vilju juuli algusest oktoobri lõpuni. Seega suudeti maasikahooaega pikendada 13 nädalaseks – avamaal kasvavate frigotaimede saagiaeg on 4–6 nädalat.

Esimese aasta tulemuste põhjal osutus turbasubstraat maasikate jaoks sobivamaks kui kookossubstraat. Turbasubstraadil kasvanud taimed olid oluliselt kõrgemad ja andsid ka oluliselt suuremat saaki. Saagikus oli sorditi erinev. Kõige

▲ Tunnelikasvatuse on avamaa- kasvatusest väga erinev ja oluliselt intensiivsem: taimed kasvavad maapinnast 1,2 m kõrgusel asuvatele istutuslavadel substraadikottides. FOTOD: ULVI MOOR

suuremat saaki andis sort 'Harmony', mille hektarisaak turbasubstraadilt oli 25 tonni. Eestis avamaal kõige enam kasvatatava 'Sonata' esimese aasta saak varieerus olenevalt kasvukohast ja tootja kompetentsist vahemikus 5–10 tonni hektarilt.

Viljad erinesid eelkõige tugevuse ja maitseomaduste osas. Viljade tugevust, suhkru- ja hapete sisaldust hinnati Maaülikooli aianduse osakonna laboratooriumides, kuid lisaks hindas viljade välimust, magusust, hapusust ja maitset ka 94 inimest. Maasikate välimus oli tarbijate hinnangul kõikidel viljadel hea või väga hea. Maitseomadused seostusid eelkõige vilja magususega ja oluline oli ka see, et viljad ei oleks liiga kõvad.

Tarbijad hindasid kõige magusamaks ja ühtlasi maitset kõige meeldivamaks aretis FF1604. Viimane oli ka kõige pehmemate viljadega. Magususe järgmiseks hinnati sorti 'Harmony' ja võrdselt kõige vähem magusaks hinnati sorte 'Cabrillo' ja 'Diamante'. Kuna 'Cabrillo' oli väga kõva viljaga ja vähe magus, meeldis see tarbijatele kõige vähem ja 2018. aastal selle sordiga enam katseid ei jätkata.

Katseaasta kasumlik

Ettevõtte omaniku poolt koostatud finantsmajanduslikust analüüsist selgus, et katseaastal osutus kõikide taasviljuvate sortide kasvatamine kasumlikuks. Kõige suurema käibe ja kasumiga sort oli 'Harmony'.

▲ Maasikate välimus oli tarbijate hinnangul kõikidel viljadel hea või väga hea.

Peab siiski silmas pidama, et 2017. aastal oli külm kevad ja jahe suvi. Sellest tulenevalt valmis saak hiljem kui tavapäraselt ning maasikate müügihind jäi kõrgeks terve hooaja vältel.

Kuna tunnelikasvatuse korral on investeeringute maht ligikaudu viis korda suurem kui maasikate avamaal kasvatamise korral, siis ei tohiks maasikate realiseerimishind nädalate keskmisena kukkuda alla kolme euro kilogrammi kohta. Kui see juhtub, ei tasu maasikate tunnelikasvatuse ennast majanduslikult ära.

Talv tegi kahju

Edu võti seisneb seega siiski maasikate varajasemas ja hilisemas müügis perioodil kui realiseerimishind on kõrgem ja nõudlus ületab pakkumist.

Varajase saagi saamiseks on oluline, et substraadikottides kasvanud taimed elaksid Eestis talve üle. Talveks tõsteti taimed substraadikottidega maapinnale ja kaeti ühe variandina kahekordse talvekattakangaga ja teise variandina kahekordse kattelooriga.

Kevadel selgus, et katses olnud taasviljuvatel sortidel esines siiski ka kohati talvekahjustusi, mille tõttu taimed küll ilmselt ei sure, kuid saagikus võib jääda oluliselt väiksemaks. Hetkel taimed juba õitsevad. Nende talvekahjustusest taastumine ja saagikus selgub sügiseks.

Hea uudisena selgus, et substraadikottides talvitunud 'Polka' taimed olid kevadel väga elujõulised ja kuigi 'Polka' pole taasviljuv, peaksid talvitunud taimed soojas tunnelis hakkama saaki andma siiski vähemalt kuu aega varem kui avamaal.

Metste Aiandustalu teeb elu tuliseks

Metste Aiandustalu kasvatab ja töötleb erinevaid kibepipraid, tsillilisi või vürtspaprikaid. Idee hakata kibepipraid, tsillilisi ja vürtspaprikaid kasvatama oli ajendatud enda pere toitumis-tarbimisharjumustest.

"Esiti ei olnud eesmärki tsillilisi müügieesmärgil kasvatada, kuid viimase kümneni jooksul saavutas meie tsillikollektsioon ja sellest tulev saak mõõtmel, mis oma talus ärakasutamist ei leidnud ja ka värske viljade müük ei olnud ülemäära edukas, mis pani otsima võimalust sellest universaalse toote valmistamiseks. Pulbrid on tänu sordikaupa kuivatamisele ja jahvatamisele kindla tuliseusega ja neid on lihtne doseerida," rääkis tootmise alustamisest Metste Aiandustalu juhatuse liige Katrin Pärn.

Üle saja piprasordi

Erinevaid sorte on talu kollektsioonikasvuhoones olnud eri aastatel kokku ligi 150, aastate lõikes korraga kuni 129.

"Käesoleval aastal langetasime valikut Eesti 100 tõttu sajale sordile. Inimestele tuttavamad sordid on Cayenne'i, Habanero, Bhut Jolokia, kuid tsillilide maailm on äärmiselt kirev nii värvilt, kujult kui tuluselt ja oma valiku kollektsiooni lisamisel olemegi teinud just nende parameetrite põhjal, et oleks huvitavam ja rikkalikum," selgitas Pärn.

"Kõik meie taimed kasvavad ühe kaupa individuaalpottides. Tegemist ei ole suurtootmisega, pigem kindla suunaga niisootmisega, kuid loodame, et tarbijaskond aasta aastalt laieneb. Oleme täheldanud, et

▲ Tänavu on Metste Aiandustalus kasvamas 100 erinevat sorti tsillilisi. FOTO: METSTE AIANDUSTALU

Eestis kasvatatud tsilli on märgatavalt tulisem kui importviljad. Ilmselt on see tingitud nii meie jahedamast kliimast (sügisel viljad on tulisemad kui soojal kesksuvel esimesed valminud), aga võimalik, et vanem taim oma biokeemiliste protsessidega toodab kapsaitsiini viljadesse intensiivsemalt – seda peaks juba teaduslikul tasandil täpsemalt uurima," lisas ta.

Klassikalise tsillipulbri ja tulisema habaneropulbri kõrval on ettevõtte välja tulnud ühest maailma tippulistest 'Trinidad Moruga Scorpion'ist (TMS) valmistatud pulbriga. "Tegemist on eeskätt tootjatele suunatud tootega. Muidugi on ka erakliendid oodanud seda tarbima, kuid kuna selle toormaterjal on ligi 40 korda suurema kapsaitsiini sisaldusega kui tavaline cayenne'i pipar, millega tavatarbija harjunud on, siis TMS'i käitlemise puhul on vajalik äärmiselt ettevaatus. Oma klientideks ootame just tootjaid-töötajaid mitte vahendajaid, sest kaubandusvõrku me oma pulbreid lähiajal ei paku.

Talu tooted on 100% tsillist. "Meie pulber on puhas, sellele ei ole hariliku paprika pulbrit ega muid mahuaineid lisatud. Samuti pärineb kogu toormaterjal ainult meie talus kasvatatud taimedelt. Valdav osa viljadest on kuivatatud külmkuivatuse meetodil ja seejärel jahvatatud. Kuivatades väheneb vilja mass ligi 10%-ni, mis teeb pulbrit võrdlemisi hinnalise toote, kuid seda kulub samavõrd vähem kui värsket vilja ja see säilib hästi," sõnas Pärn ja lisas, et kvaliteetne seemnematerjal kasvatamiseks tellitakse internetivahendusel Hollandist.

Küsimusele, milline on Eesti tarbija, kas turgu on ja kuidas oma toodet turustatakse, vastas Pärn, et turg on selles mõttes piiratud, et alati ei jõua info potentsiaalse ostjani, kuid ülemäära infomüra nende toode kindlasti ei vaja. "Eesti tarbija, kes on harjunud tuliseimate maitsetega, on avaldanud kaubandusvõrgus kättesaadava tsillipulbri kohta mõnetist pettumust, kuna neile on valdavalt lisatud peale tsilli veel teisi komponente, meie pakume üksnes puhast tsillipulbrit. Oma toodet turustame otse soovijatele-tarbijale, suurem esitlus toimus käesoleva aasta Maamessil, aga peamiselt müüme tootmiskohal, vajadusel saadame ka postiga ning väljas oleme ka valitud laataladel või teistel avalikel üritustel."

Liiduga rahul

Taluga ollakse Aiandusliidu liige ja seal tehtavaga on Pärn rahul, sest info liikumine sektoris toimiva kohta on väga hea. "Meil on tugev tegevjuht ja juhatuse, kelle poole võib nõu ja info saamiseks, aga ka sektoris ettepanekute tegemiseks, alati pöörduda," kiitis Pärn.

Nende tooted kannavad ka kaubamärki "Eestis Kasvatatud". "Oleme seda märki oma värsketel aiandustoodetel juba aastaid kasutanud ja järjest enam kogub see tuntuks kõrval ka usaldust, et just see toodang on kasvanud Eestis ja on kvaliteetne. Vastava info olemine välimüügil olles alati välja toonud ja sellele on suurem positiivne tagasiside, paljud imestavad, et Eestis on võimalik sedavõrd suurtes kogustes ja erinevaid tsillipipraid kasvatada," sõnas Pärn.

Kartul kile-tunnelisse – miks mitte?

Tänavu rahva põllumehe tiitli saanud, ARAN PM juht Paavo Otsus ei väsi katseta- mast – sel kevadel paneb ta varase kartuli kiletunnelitesse, sarnastes tunnelites on ta siiani maasikaid kasvatanud.

“Eelmine aasta katsetasime sportlikust huvist, et kuidas varajane kartul tunnelis kasvada võiks. Tulemus oli hea, kartul valmis juuni keskel, saak oli mõistlik ja kartul ise suur, puhas ja kaubanduslik. Sellel aastal otsustasin eelmise aasta eksperimenti laiendada. Saak peaks valmima olenevalt maikuu ilmatest jällegi kuskil juuni kesk- paigas,” rääkis Otsus.

Kartulid pandi maha 0,3 hektarile, sor- diks valiti ‘Solist’. Otsus lisas, et see kõik on käsitöö, sest masinad lihtsalt tunnelis- se ei mahu. Tunnelit ei kõeta, aga elektri- energiat kulub kastmiseks. “Kuna tunne- lis looduslikke sademeid pole, siis tekitasime sprinklersüsteemiga niisutamise ja kastmise kunstlikult, et taimed saaks ikka- gi oma vee- ja toiteainete koguse kätte. Li- saks sellele tuleb ka omahinna sisse arves- tada tunneli amortisatsioon,” rääkis kulu- de poolest Otsus.

Otsuse sõnul ongi kasvatus juures kõi- ge suurem erinevus see, et kartulil on näit- likult öeldes katus peal. “Tänu kilekattetele on temperatuur kõrgem ja saak valmib varem, see peaks valmima juuni keskel. Lisaks pole probleemi ka poriste kartulitega. Varajane kartul, eriti kui teised sellel ajal väga palju ei paku, läheb eelmise aasta näidete põhjal nagu soe sai. Kartul on meil plaanitud tu- rustada jaekaubandusse,” sõnas ta ja lisas, et sel aastal eksperimenteerib ta tunnelites ka arbuusi- ja melonikasvatusega.

▲ ARAN PM kasvatab kiletunnelites nii marju, kui kartulit. FOTO: PAAVO OTSUS

▲ Tänavu tasuta katsetada midagi uut - proovi, kuidas kasvab Tomtato. FOTO: AMAZON

Potipõllumehele kartulipott

Oma kartulisaak rõdul, terras- sil, koduaias ja suvilas – lihtsalt, puhtalt, saagikalt, maitsevalt. Kuidas see käib?

Esmalt tuleb leida aiandus- kauplustest üles uus toode – spetsiaalne kartulipott. Meie nägime sellist Nurmiko aian- duskaupluses.

Seejärel täida kartulipoti si- semine kasvupott kuni keska- paigani õhulise ja väetatud he- leda kasvuturbaga, sobib to- matiturvas. Istuta kolm 50–60 mm läbimõõduga seemnekar- tulit poti keskpaika võrdselt 10 cm vahekaugusega. Seejärel täida pott täienisti turbaga. Is- tutamise järgselt kasta täide- tud kartulipott rohkelt leige veega (18–20 °C).

Tärkamise järgselt kas- ta kasvavat kartulitaimet re-

PANE TÄHELE Kasvata kartul potis

Sobib ideaalselt eelidandatud seemnekartuli istutamiseks. Idanda selleks varutud seem- nekartul. Eelidandatud seem- nekartul annab esimese saagi kuni 2 nädalat varem.

Hoia potti kuni tärkamiseni tu- bastes tingimustes valgusrikas kohas. Mõõdukas temperatuur siseruumis 15– 17 °C.

Õökülmade ohu korral tõsta kartulipott siseruumidesse või kaitse tärnanud kartulipealsed katteloori või tomatikilega.

Kärbi kartulipealseid u 25 cm kõrguselt, see tagab regulaarse ja uueneva taimekasvu
Anna taimetele toitaineid, et ta- gada pidev taimekasv ja saagi moodustamine.

gulaarselt veealahustuva kaa- liumi- liiaga NPK-väetise vee- ga (10–12 g 10 l kohta). Eelista tomativäetist. Kasvav ja saaki moodustav kartul on veenõud- lik taim, vajades igapäevaselt kastmist. Jälgi taime kasvu ja niiskust kasvuturbas.

Alates 8. nädalast võid alus- tada oma kartulisaagi regu- laarset korjet. Pidev ja suur saak eeldab regulaarset saagi- korjet.

Saagikorjeks tõsta sisemine kartulipott ülesse ja korja sise- poti välisküljele valminud suu- remad kartulid. Seejärel aseta sisemine pott tagasi kasvupot- ti. Kartul jätkab kasvu ja moo- dustab regulaarset saaki kuni külmadeni. Korrapärane saa- gikorje ja taimehooldus tagab pideva ja tavapärasest 2–3 kor-

da suurema saagi kuni külma- deni.

Kaks ühe hoobiga

Lisaks kartulisaagile on kartu- lipott sobiv ka uudse tomati ja kartuli hübriidristandi Tomta- to kasvatamisel.

Sagro aiandist saab osta aiandusfirma Thompson and Morgani pikaajalise aretus- töö tulemusena loodud Tomta- to nimelist taime. Tegu on ühe- aastase, kartuli-idule poogitud tomatitaimena, mille ülaosas kasvavad kirsstomatid ja all kartulimugulad. Nõnda saab samalt taimelt kahte erinevat saaki – kui tomatid on korja- miseks valmis, võib ka kartu- lid üles võtta. Sobib kasvatami- seks nii avamaal, kasvuhuones kui ka suures potis.

Akutehnika on tulevik,

TULEVIK ON KOHAL!

Inimesed hindavad üha enam vaikust ja rahu – seda ka koduaias toimetades. Tulevik on akutoodete päralt, mille ilmekaks tõestuseks on lai akutoodete saadavus Eesti aiatehnikaturul. STIHLi akutooted on kvaliteedi ja vastupidavuse ning tehniliste näitajate poolest võrrel- davad bensiinimootoriga seadmetega. Seda ühe väikse erinevusega – töötavad ilma kütuseta ja on tunduvalt vaiksemad.

STIHLi akutoodete perre kuulub kolm erinevat sarja – D-line'i akutooted on mõeldud ridaalamusse või väike- sse linnaeada. D-line'i seeriasse kuuluvad hekilõikur, murutrimmer ja lehepuhur-õhuluud. Toodetel on inte- greeritud akud ja mugav laadija, mis kuulub juba hinna sisse. Tootepererkonda kuulub ka vahetatavate tööorga- nitega muru- ja hekilõikur, millega saab ühe laadimisega keskmiselt poolteist tundi tööd teha. Kõik D-line'i akutoo- ted on saadaval hinnaga 129 €.

Compact-seeria akutooted on mõeldud nõudlikumale kodukasutajale või hobiaednikule. Peale eelnimetatud toodete on Compact-seerias juba ka kaks erinevat kett- saagi ja uudisena ka kaks muruniidukit. Compact-seeria puhul on võimalik osta tooteid komplektis aku ja laadi- jaga, kui ka eraldi. Ehk siis saab kogu majapidamise ühe aku ja laadija süsteemi peale üle viia.

STIHL PRO akutoodete seeria on juba mõeldud pro- fikasutajale ehitussektoris, spetsialistile maastiku- ja kommunaalhoolduses või nõudlikule kasutajale kodu- ses majapidamises. PRO akutoodete seeriat iseloo- mustab innovatiivne ja tark liitumioonakude tehnoloogia, mis tagab akude pika tööaja ja lühikese laadimisaja koos aku pika elueaga. STIHL PRO akutoodete valikus on seadmeid alates kettsaagidest kuni ketaslõikuriteni.

Uudisena on nii Compact- kui ka PRO-seerias sel- lest aastast saadaval ka akumuruniidukid. Kasuta- des võimsaid STIHLi liitumioontehtnoloogial põhine- vaid akusid, suudavad need niidukid hakkama saada enamiku koduste niitmistöödega kuni 500 m² suurus-

tes aedades. Samas on võimalik samu akusid kasuta- da ka teistes samasse seeriasse kuuluvates akusead- metes. Lisaks iseloomustab STIHLi akuniidukeid juba tuntud usaldusväärne tehnoloogia, suur kasutusmuga- vus ning vaikne ja heitgaasivaba töötamine.

Aga miks eelistada just STIHLi akutooteid?

Harjavaba EC-elektrimootor – eriti efektiivne ning sam- mas hooldevaba – kasutusel kõigil PRO-seeria toodetel ja Compact-seeria kettsaagidel. Mootori sees on vä- hem liikuvaid osasid, see tähendab, et iga tilk aku võim- susest kantakse edasi ainult mootori ringi ajamiseks.

Puhas ja vaikne – STIHLi akuseadmed on ideaalsed kasutamiseks müratundlikes piirkondades (koolide, lasteaedade, haiglate, kortermajade ümbrused, avalik- kult kasutatavad pargid jms). Samuti ei tooda elektri- mootor kahjulikke heitgaase. STIHLi akuseadmed on nii vaiksed, et neid võib kasutada ilma kuulmekaitsmeid kasutamata ning seda isegi siseruumides.

Vihm ei ole probleemiks – enamikku STIHLi akusead- meid saab kasutada ka vihmaga.

Juhtmete puudumine tähendab suuremat liikumis- vabadust – STIHLi akuseadmed on kerged ja väga madala vibratsioonitasemega, samuti lihtsad kasu- tada. Juhtmete puudumine tähendab ülisuurt liiku- misvabadust nii kodu ümbruses kui ka avalikes koh- tades töötamisel.

Kuluefektiivsus – võimalikult tõhusalt kulutatav ener- gia ning vähene hooldusvajadus teevad STIHLi aku- seadmetest majanduslikult väga otstarbekad tööriistu.

Pikk akude eluiga – STIHLi akud sisaldavad parima- test parimaid liitumioonelemente, mis vastavad kõi- ge karmimatele turvalisusnõuetele. Akud peavad vas- tu vähemalt 1200 laadimistsüklit, enne kui hakkavad näitama esimesi mahutavuse vähenemise märke.

Stihli akutooted on saadaval Saameister OÜ veebipoes aadressil www.saameister.ee ja esinduskeskuses Aardla 25, Tartu. Kõik STIHLi akutooted transporditakse Teie lähimasse pakiautomaati tasuta.

Peeter Viikholm: majanduslik olukord ei muuda tarbimisharjumist, ilm aga küll

Tallinnas Kloostrimetsas, kohe Tallinna Botaanikaaia vastas, on juba üle 20 aasta tegutsenud Kloostrimetsa Puukool, täpsemalt on puukooliäri aetud 21 aastat ja 6 kuud. Tegu on perefirma, mille tööd juhivad Peeter ja Maris Viikholm, kes mõlemad on aiandussektoris tuntud kui suurte teadmistepagasiga puukoolipidajad.

MEELIKA SANDER-SÕRMUS
meelika@pollumajandus.ee

Ettevõtet alustati marjapõõsaste ja viljapuude müügiga, natuke ilu ka hulka – roose ja okaspuid. “Enne seda sai käidud ka laatadel kodus kasvatatud müümas – ikka nii, nagu meil enamik puukoole alguse saanud on. Isetegemisel on oma võlu, üldse asjade kasvatamisega ei tegele normaalsed inimesed, sellega tegelevad ju vaid kiiksuga tüübid. Meil kiikse jagus ja alustasime äri, rääkis Kloostrimetsa Puukool OÜ juht Peeter Viikholm naljatades algusaastatest.

Viikholmi sõnul on ta selles äris olnud igapäevaselt poole oma töisest elust. Ka eelnevalt Tallinna Botaanikaaia töötades oldi samas vallas tegevad. Tema sõnul on kurb tõsiasi see, et meie klient ostab hinda, mitte kvaliteeti. Aasta-aastalt on asi läinud paremaks, inimeste teadlikkus kasvab ja iga müügikampaaniaga ei minda enam hurraaga kaasa.

“Meie juurde on tulnud kliendid, kes on ostnud kevadel sooduskampaaniatega odavad istikud müügikohtadest, kes neid lihtsalt maale toovad ja kus personalil sage li polegi spetsiaalseid teadmisi ega oskusi taimi hooldada. Pilt on kurb, sest sageli halbades oludes ostjaid oodanud taimed on nii kehavad, et kuuke hiljem on esialgu kaunina tundunud elupuuhekkvõi õunapuu kuivanud ja nii on vaja leida uus koht, kust saada lõpuks kvaliteetne ja püsiv istik. Nii jõutakse meie juurde – meie kvaliteet on hoopis teise tasemega: müüdivad taimed on meie kliimasse sobivad, nad on tugevad ja pügatud-lõigatud, kastetud ja väetatud nagu vaja – lühidalt öeldes hooldatud,” selgitas Viikholm.

Keegi ei taha vihmaga aias toimetada

Puukooli juhi sõnul on turg kõikuv. Kui varasemalt osteti palju odavaid hektitaimi, õunad ja sõstrad ka ning paar ilupuud ja ikka kohe korraga kogu aed täis, siis nüüd on müügid kinni pigem ilmas. “Inimeste majanduslik olukord polegi nii määrav. Kui n-ö buumi ajal, kui meeletult kerkis uusi elamurajoone, pandi kohe ka kogu aed taimi täis, siis nüüd on see samamoodi – põhiasjad peavad ikka olema, aga palju määravam on see, millal need põhilised taimed aeda os-

◀▶ Taimevalik Kloostrimetsa Puukoolis on suur. Lisaks tavapärasele viljapuudele, marjapõõsastele, roosidele ja hektitaimedele, saab osta ka natuke haruldasemaid püsikuid. Näiteks tasuks proovida karulaugu sarnast Ohhoota lauku.

Lihtsalt noortaimetamine kuskilt Hollandist ja selle ümberpotitamine ning kuu hiljem kauplustesse viimine ei tee veel taimet “Eestis kasvatatud” märgi vääriliseks.

Kloostrimetsa Puukool OÜ juht
Peeter Viikholm

ta ja millal need maha istutada ja siin tuleb mängu ilmafaktor – keegi ei taha jahe-
dal ja vihmasel suvel aias toimetada. See on kinni inimese mõtlemises, sest puule selli-

ne mõnus jahedam Eesti suvi meeldib ja kui veel vihma ka on, siis on lust kasvada,” arutles Viikholm.

Saaremaa kliima kasvatamiseks soodne

Viikholm lisas, et nende puukoolil on ka filiaal Saaremaal Kudjapel, kus kasvatatakse poogitud asjad müügikõlblikeks istikuteks. “Siin on ka oma iva ajal sees, Saaremaa kliima on mereline ja seega soojem. Me võidame juurde tervelt ühe kuu vegetatsiooniperioodi, sest sealne kliima on soe ka septembris ja see annab meile eelise,” lisas ta.

Perefirma igapäevane töö ongi nii korraldatud, et Kudjape aiandis Saaremaal toimub tegelik tootmine. “Meil on seal veerand hektarit katmikala ja väljas piisavalt pinda, kus taimi konteinerites kasvatada. Müüme seal ka oma toodetut vähesel määral, aga

◀ Kloostrimetsa puukooli juht Peeter Viikholm oma puukooli haruldusi näitamas.

FOTOD: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

Kristiine Aiakeskus

WWW.KRISTIINEAIAKESKUS.EE

Linnu tee 39 / Kännu 49a, Tallinn
tel: 506 7799
e-post: puukool@kristiineaiakeskus.ee
facebook: KristiineAiakeskus

**MÜÜGIL
SÕBRALIKE HINDADEGA**

Roosiistikud
Püsi- ja suvelilled
Ilupuud ja -põõsad
Okaspuud ja hekitaimed
Viljapuud ja marjapõõsad
Maasika- ja vaarikataimed

▲ Kurilli kirss 'Ruby' õitseb juba kasvuhoones. Müügikõlblikuks kasvamisega läheb veel veidi aega.

enamik läheb tagasi pealinna ja leiab siin omaniku," rääkis Viikholm. "Müüme oma kaupa veel Soome hulgimüüjatele, oleme sellega pea 10 aastat tegelenud. Hulgi on üldse mõnus müüa, iga puu juurde ei pea lugu rääkima – see säästab meie aega ja see hoiab meid samas elus," rääkis Viikholm ja rõhutas, et neid hoiab elus ka see, et nad teavad, mis nad räägivad – teadmised on nende müügiargument. "See teadmiste jagamine aga võtab jubedalt aega ja siis on vahel mõnus, kui sa viid koorma ära ja ei pea nii palju seletama ja selgitama."

Õnneks elab pool Eesti elanikest Tallinnas, õnneks tahab taimeostja taime, mitte koeratõitu. Nii on eluvõimalus antud ka kodumaistele puukoolipidajatele. "Meie äri plussiks on vaieldamatult asukoht, Tallinna lähedus ja siinsed jae- ja hulgikliendid hoiavad meid vee peal," rõhutas Viikholm ja täiendas, et ta ei kujuta ettegi, kui keeruline on müüa oma kasvatatud Lõuna- või Ida-Eestis.

Mis siis ikkagi on Eestis kasvatatud?

See on teema, millel Peeter Viikholm kohe pikemalt mõtiskles. "Siin tuleb asjad ikka kuidagi paika saada. Lihtsalt noortaimetoomine kuskilt Hollandist ja selle ümberpotitamine ning kuu hiljem kauplustesse viimine ei tee veel taime "Eestis kasvatatud" märgi vääriliseks. Meie pookealused tulevad Euroopast, sinna poogime kodumaised sordid, tegeleme sellega kogu talvise hooaja ja kevadel istutame poogitud alused Kudjape kasvahoonesse, kus on kontrollitud keskkond. Seal neid hooldatakse nii nagu vaja ja alles kahe aasta pärast saavad need müüki paisatud," sõnas Viikholm.

Ta lisas, et nende toodetel märki "Eestis kasvatatud" pole, sest seda on liiga pealiskaudselt kasutatud sisetoodud asjade edasikasvatamisel.

Siiski jagus Viikholmil häid sõnu Aian-

dusliidule, kes "Eestis kasvatatud" märki haldab. "Kui eelnevalt oli Aiandusliit väga kõõgiljakeskne, siis nüüd on mul hea meel, et on jõutud ka muu aiandussektori juurde, ka iluaianduse ning puuvilja- ja marjakasvatuse ossa. Liidu juhtkond jagab olulist infot operatiivselt."

Kliendi harjumust raske muuta

Tavaline eestlane tahab oma aeda sorte mida tunneb. "Suisleppa", "Valget Klaari" ja "Martsipani" soovib enamik aiaomanikke õunapuud oma aeda valides. Uus kaup ja uued sordid on rasked turule tulema, ka Pollis aretatud uued sordid saavad tuule tiibadesse vaid ülitugeva promoga," selgitas Viikholm.

"Hetkel on ülipopid n-õ perepuud, kus ühele tüvele on poogitud erinevad sordid, sammasõunapuu on ka moes ja näiteks murid, kus ühel puul on omavahel tolmlemiseks sobivad liigid," lisas ta.

Viikholm tõi näite, et samas on näiteks Soomes tuntud õunasort "Make" viimase aastakümne jooksul eestlaste südamed võitnud. "See on pika kiidulauluga ennast õigustanud. Ka peab meil alati selle sordi tagavara olemas olema, sest Soome turg võib just seda homme nõuda," selgitas ta.

Väikese puukoolina saad katsetada

Viikholmi sõnul on tore see, et väiketootjana ei pea mahtu taga ajama. "Me saame seda tööd tehes katsetada täiesti hullude asjadega," sõnas ta naljatledes. "Nii on näiteks meilt võimalik saada eriskummali asju – kastanit, millel on leht nagu ämblik või krussis okstega pärna või karulaugu laadset Ohhooa lauku või musta tikrit – lihtsalt tuleb tulla ja uurida."

Uurida soovitame ka meie, sest kauba valik võttis silme eest kirjuks ja kogemus oma koduaia näol lubab neid rahuliku südamega soovitada.

▲ Piiratud sortimendis pakutakse ka 5-6 aastaseid kandvaid õunapuid, mis müügil nii Kloostrimetsas kui ka Kudjapel.

Saia-, nõela- ja rauapoeest korralikku kaupa ei saa

Staažikas puukoolipidaja on häiritud turul toimuvast – müüakse surnud asju, müüakse taimi, mille etiketil vale info, müüakse asju, mille päritolu pole kontrollitud.

Suurtest toidu- ja ehituspoodidest ta taimi ise ei ostaks, sest nende kvaliteedis ei saa olla kindel ja kui taim on ka Eestisse sisse toodes heas seisus, siis neis poodides napib taimedega tege-

leda oskavat personali ja hiljem kodus need taimed lähevad välja või on pikalt põdurad.

Peeter Viikholm paneb aia- pidajale südamele, et ärge ostke laudadelt asju, mille päritolu te kindlad pole. "Laatadel on viimastel aastatel müümas nii Läti, Leedu kui Poola kaup- lejad. Nii mõnelgi asjal peab olema taimepass, mida peaks kontrollima ka Põllumajandus-

amet, iseasi kas nad alati igale poole kohale jõuavad. Teiseks tuleb mõelda, kas taim, mis on kasvanud soojemas kliimas, ka meil talvitub. Ärge minge kaasa ka moega ja ärge ostke endale kultuure, mis on külmakart- likud, kuigi jah, mõnel soojal talvel võib asi isegi õnnestuda, seda kurvem on hiljem kui taim siiski pakase pärast välja läheb," soovitas Viikholm.

PROFESSIONAALSED HOOLDUSNIIDUKID

**AS
MOTOR****Professionaalsed maastiku
hooldusmasinad, rasketesse
tingimustesse ja kõrgele rohule.**

AS 940 Sherpa 4WD RC
kaugjuhitav ja peal istutav niiduk. Niidab ja multšib
tihedat ja kõrget heina (max.1,5 m). Kaugjuhitav kuni
300 m. Maastikurehvid, muudetav diferentsiaallukk
ja võimekas mootor tagavad hea veojõu
keerulisel maastikul.
on Saksa kvaliteet tooted!

**AS
MOTOR****AS 63 2T
TRIMMER****AS 65 SCOUT
METSAMAA-
JA VÕSANIIDUK****AS 901 SM
KOOTNIIDUK****AS 915
ENDURO**

**Kui vajate niidukit, millelt ootate suurt tootlikust,
vastupidavust ja madalaid hoolduskulusid, siis on
Teile sobivaim niiduk Grasshopper**

Maaletooja: AS Baltoil - Männi 1, Roiu alevik, Kastre vald, 62122 Tartumaa Tel. +372 51 56 396, aimar@baltoil.ee;

Tel. +372 50 40 610, pekka@baltoil.ee;

<http://www.baltoil.ee/profgarden/>

BEYOND BUDGETING

ehk kohanduva
eelarvestamise
juhtimismudel

TULEB TAAS

12. september 2018

Kuidas lahendada
traditsioonilise
juhtimise probleeme?

Koolitaja Bjarte Bogsnes,
mudeli väljatöötaja ja tipptegija

Koolitus toimub inglise keeles

Loe lisaks ja registreeri: **beyond.aripaev.ee**

Finantsuudised

A Äripäeva
Akadeemia

Hiinas rohelist teed otsimas

Buss 40 teehuvilisega maailma eri nurkadest uratab veidi, kui juht seda nõudliku pedaalivajutusega Kagu-Hiinas Anxi maakonnas Fujiani provintsis mäest siiski üles nõuab ronima. Sõiduvahendi akendest avaneb samal ajal ühtaegu kaunis ja õõvastav pilt.

RIVO SARAPIK
Taiwanil asuv teekool Tea Sage Hut

Üleilmse teesõprade klubi ja Taiwanil asuva tasuta teekooli, mille seob tervikuks ajakiri Global Tea Hut, ühine teeris on jõudnud mägedeni, millest inimene on kujundanud trepid. Iga astet aga sisustab teepõõsaste peenar. Nii kaugele, kui silm ulatub, vonklevad need rohelised triibud mööda mäekülgi. Ehkki silmale ilus vaadata, peidab see pilt ka ebamugavat tõde.

Sellest, kui erinev on tee oma loomulikus keskkonnas, kust inimene on seda mugavuse huvides peenrasse toonud ja surunud, näevad teesõbrad juba peagi. Võõrustaja Chen Lianggu, kes on Hiina teeinimestest üks kuulsamaid ja jõukamaid, kuid jäänud selle juures lihtsaks ja vahetuks, viib huvilised enda kaitse all olevatesse metsikute teepuude parki. Ehk meie mõistes metsa.

Sinna jõudmiseks tuleb aga turismibus-si konditsioneeritud jahedusest loobuda ning vahetada see tolmu paki auto vastu, mis samasuguste piinadega mäest, pea kahe kilomeetri kõrgusele, end kangutama hakkab. Sõitu ei tee sugugi lihtsamaks, et oranzhikas pinnas annab iga natukese aja tagant järele ning sõit pilvepiirile käib raste kaapimise taustal. Viimased paar kilomeetrit aga üldse jalgsi ülesmäge rassistes.

Sel teel jõuab kohale, kuivõrd töömahukas tee valmistamine on – kuuma päikese käes tundide kaupa kogutud lehed, mida kulub mõnesaja grammi kuivatatud lehtede valmistamiseks tuhandeid.

Tõsi, mitmel pool, peenardega istandustes, asendavad inimese masinad. Kuid mitte siin, sest metsik puu ei kasva joonlaua ja masina mõõtmete, vaid teda ümbritseva keskkonna järgi. See tähendab, et automatiseerida sellise tee pakkumist pole võimalik. See tähendab käsitööd, väikest toodetud kogust, kõrget hinda ja samas ka korrumatut elamust.

Ka ühe mäekülje ning ühe puugi võra eri külgedelt korjatu pakub erinevat tömmist. Eri lehed võivad vajada neist parima välja toomiseks erikohtlemist-töötlust ning see on masstootjaile liiga kulukas.

Sõiduteed mäele elu lihtsustamiseks aga

„Enim joodud jookide edetabelis vee järel teist kohta hoidvast teest jõuab lõviosa jookjate lauale nii, et see on jätkusuutmatu ja kahjulik pea kõigile teeahela osapooltele.“

rajama ei hakata. „Minu eesmärk on neid puid kaitsta, mitte inimesi nende juurde vedama hakata,“ selgitab Lianggu. Ilmselgelt on lääne teesõbrad tema jaoks liiga aeglased. Keskeas ja väle, eelmisele puusepakarjäärile mõned näpuotsad loovutanud Chen silkab mäest üles mängleva kergusega, nagu ka hetkega mõne meetri kõrgusele teepuu otsa, et sealt kiiruga mõned korjevalmis lehed rabada.

Masstoodangust sootuks erinev

Tema valvata on Anxis kolm mäge – kaks metsikute ning üks tema enda istutatud teepuudega. „Sain juba teismelisena aru, kui väga ma loodust armastan,“ selgitab ta oma valikut. See tähendab niiõelda elusate teed, mis on istutatud seemnest, mida kasvatades ei kasutata kemikaale, sel on ruumi kasvada bioloogiliselt mitmekesisel keskkonnal ning kasvatajal on taimedega aususlik suhe. Paljud metsikud puud kasvavad loomulikes tingimustes sadu ja tuhandeid aastaid vanaks ehk ületavad neilt lehti noppivate inimeste eluea.

Neil lihtsana kõlavatel valikutel on suur mõju ning seda tajuvad mäest üles jõudnud teehuvilised kiiresti. Esimene suur erinevus peenraga võrreldes on pinnas. Kui joonlaua-ga tõmmatud põõsasteridade vahelt leiab tolmu meenutavat massi, mille viljakam osa aasta aastalt sealt tuule ja sademetega minema uhutakse, jättes taluniku raksustesse, siis mets pakub niisket ja rammusalt lõhnavat toidulauda taimedele ja juurtele. Kolmas suur erinevus tuleb kõrvade jär-

gi. Metsas on puude ümber rohkem elu, mis endast läbi liikumise ja detsibellide märku annab. Lisaks helile pakuvad need aga ka kasvuks vajalikku – kes kobestab mulda, kes saab putukaid noppivale linnule söögiks ja kelle samblamass kaitseb puutüve.

Kemikaalide taak

Lianggu esindab oma kaitstva ja säästva suhtumise ning käitumisega lootust teemaailmas. Enim joodud jookide edetabelis vee järel teist kohta hoidvast teest nimelt jõuab lõviosa jookjate lauale nii, et see on jätkusuutmatu ja kahjulik pea kõigile teeahela osapooltele. Kemikaale, kohalike keeles kohutavasse triosse kuuluvaid pestitsiide, herbitsiide ja väetiseid, kasutav talunik mürgitab tihti end ja kurnab ning kahjustab enda lähikonda, aga ka tee lõpptarbijat, sest kokteil jõuab lehtedega ka tema jooki.

Kemikaalide valimiseni on viinud tõsiasi, et tee on lisaks kultuurile ja seltskonnale järjest enamatele ka kaup ehk farmerile tihti ainus sissetulekuallikas. See tähendab näiteks aprillis, lehtede korje aegu, et nädalate kaupa tuleb und loovutada korjamisele ja töötlemisele ning soovitakse selle ajaga maksimaalne kogus müügiks teha. Samuti aitab see kliimamuutusega kohane-da – lahti saade pehmenenud talve üle elavatest kahjuritest. Kemikaalid ja nende kasutamine võimaldab populaarsust koguva joogi saagikust küll kasvatada, kuid seda lühiajaliselt ning kalli hinnaga.

Näiteks Hiinas jätab aastast kemikaalimürgituse läbi eluga hüvasti sadu talunike, kellele lisaks jõuavad sajad tuhanded mürgistusega ravile. Kallilt korvatav keskkonnakahju sellele lisaks. Samuti on levinud kas rohepesu või ka puhtalt võltsingud – näiteks rohelise kasvatamise siltide põhjusega külge kleepimine.

Tagasi puhta kasvatus juurde

Lianggu ei ole nende nähtustega võitlemisel Kagu-Aasias üks. Global Tea Huti kodumaal, Taiwanil kõnnib sama rada Nantuo maakonnas orgaanilist teefarmi pidav Xie Huan Zhai, kes püüab külvata jätkusuutliku kasvatamist ka Taiwanil. Tema majapi-

damisse jõuavad ka teekooli tasuta kursuste osalejad.

Erinevalt Lianggust on kolmandat põlve teefarmer Huan Zhai ära proovinud ka kemikaalidega majandamise. Kui ta abikaasas rasedus 1990ndate aastate keskel peaaegu katkes ning tema enda ja lähikondlaste võimenduvad tervisehädad tõid selguse, et nendega ei saa enam jätkata. Üleminek puhtale oli toona lihtsam teoorias kui praktikas, sest puhas põllundus vajas ka tootmise ümberkorraldamist ning katse-eksituse meetodil õppimist. Kahanenud saagikus ja kadunud kliendid kuivatasiid kokku sissetuleku ning sundisid mõneks aastaks viilema, kuid mees jäi põhimõtetele kindlaks.

Täna on ta kahe kümnendiga lisaks endale tõmmanud kaasa ka veerandsada oma maakonna teekasvatajat ja algatanud üksteise nõustamise, et puhtale tootmisele üle minek oleks lihtsam ja valutum kui tema alustades.

Teekond bussiga Lianggu metsikute teepuude juurde läbi masstoodangufarmi-de on seega veidi ka sümbolne. Tee tippu, väärtusliku juurde on raske läbida, kuid see tasub end alati ära.

Linggu ja Huan Zhaiga kohtumine istutab teehuvilisse mitu seemet, nagu selgub teerisi viimasel päeval muljetades. Esimene neist kasvatab tarbija vastutust. Iga too-de või teenus algab kusagil kellegi ressursse kasutades. Tarbimise otsus mõjutab seda, kuidas ja kui palju ning jätkusuutlikult nende vahenditega ümber käiakse.

Teine seeme hakkab kasvatama sideme väärtustamist ehk huvi tundmist. Olles näinud oma lemmikjoogi valmistamist juurest saadik, kasvataja vaeva ning seda, milline mõju on nii tarbija kui tarbitava valmistaja valikutel, ei saa silmi kompromisside lubamiseks kinni pigistada. Tasub oma varustajaid ja nende väärtushinnanguid tunda.

Viimase tähtsust rõhutab tõik, et Hiinas toodetud tee joomise turvalisusest on välisajakirjandus lahanud aastaid. Rohelise-ma toomise valimist saadavad aga ka joogist raskemetalle ja keelatud aineid paljastavad uuringud ning artiklid. Teepõllundus vajab ravi.

MIS ON MIS Tee

Tarbituim jook maailmas vee järel.

Suurimad tootjad maailmas on Hiina, India ja Keenia.

Hiina teed jagunevad sõltuvalt päritolust ja valmistusviisist seitsmesse klassi – valge, kollane, roheline, punane (mida läänes tuntakse ekslikult musta teena), oolong, must ja *pu erh*.

Jätkusuutlik tee

Kasvamiseks on taimedel ruumi.

Kasvukeskkond looduslikult mitmekene.

Ei kasutata agrokemikaale –

väetisi, herbitsiide ega pestitsiide.

Taimed on kasvatatud seemnest.

Kasvataval on taimedega austuslik suhe

ALLIKAS: GLOBAL TEA HUT

FOTO: SHUTTERSTOCK

▲ Sellelt, istutatud teepõllult, saab masstoodangut.

◀ Chen Lianggu valvata on Anxis kolm mäge - kaks metsikute ning üks tema enda istutatud teepuudega. Neid ta huvilistele näitaski. FOTOD: RIVO SARAPIK

RAVIMIREKLAAM

Advantix® (permetriin, imidaklopriid)

PELETAB ja HÄVITAB
puugid juba enne,
kui need jõuavad kinnituda.

advantix®

permetriin, imidaklopriid

Ära kasuta
kassidel!

L.EE.MKT.AH.01.2018.0044

www.minulemmikule.ee

Tähelepanu! Tegemist on ravimiga.
Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendi
infolehte. Kaebuste püsimisel või kõrvaltoimete
tekkimisel pidage nõu oma loomaarstiga.
Ainult veterinaarseks kasutamiseks.

Küsi loomakliinikust või
apteegist

Vähelevinud kevadlilledega värvid aeda juba varakevadel

Otsid oma aeda midagi omapärast, midagi, mida igal naabril pole – siis tee valik just neist vähelevinud varakevadistest õieilupakkujatest.

REIN SANDER
Kubja Ürt OÜ

Paljud varakevadised lilled on efemeroidid – püsikud, mille maapealne osa elab lühikest aega. Mugulasse, sibulasse või risoomi kogutud varuainete arvel on nende kevadine areng kiire, nad hakkavad õitsema kohe peale esimeste soojade ilmade saabumist. Seejärel valmivad sama kiiresti seemned ning kolletuvad lehed – ülejäänud aja veedab taim maa-aluste organite kujul.

Talvine lumekupp (*Eranthis hyemalis*)

Pärineb Lõuna-Euroopa mägedest. Ta on üks esimesi kevadlilli, mis hakkab õitsema juba koos lumikellukestega. Lumekupu kuldkollased õied toovad aeda tõelist kevadvärvi. Lumekupp kasvab kenasti nii hõredamate põõsaste all kui ka kiviktaimlas või püsilillepeenras. Selleks ajaks, kui kõrgemad püsikud alustavad, on lumekupu lehed juba kolletunud. Muidugi ei sobi selline koht, mida sügisel paksult multšitakse, näiteks roosipeenar. Päikesepaistelises kasvupaigas sirutab lumekupp õied välja juba läbi sulava lume. Lumekuppu on kõige lihtsam paljundada juuremugulatega. Poest ostetud kuivanud mugulaid on kasulik enne istutamist natuke leotada. Lumekupu mugulad on pisikesed ja pruunikasmustad, vajaduse korral on neid mullast raske üles leida. Mõistlik on nad istutada liivakihi sisse, seal on need paremini näha. Lumekuppu saab ka varakult õitsema ajatada, sellelgi kevadel oli juba märtsis aiapoodides saada õitsvaid taimi. Kui ilm lubab, siis võib need pärast öite närbumist kohe peenrasse istutada.

Kaheldav džefersoonia (*Jeffersonia dubia*)

Sai oma liiginime selle tõttu, et botaanikud polnud päris kindlad, kas ta ikka kuulub samasse perekonda kahelelise džefersooniaga. Nimest hoolimata on džefersoonia pikaealine püsilill, mis looduses kasvab Kirde-Hiinas, Ussuurimaal, Koreas ja Jaapanis. Ta on varjukate viljaka mullaga lehtmetsade taim ja tahab ka aias umbes samasugust kasvupaika. Kasvab küll ka täispäikeses, kuid siis peab muld olema piisavalt niiske. Lauspäikeses kipuvad õied küll heledaks pleekima. Meil hakkab džefersoonia õitsema natuke hiljem kui sinilill, mai keskel. Õied on laikellukjad, helesinised. Õitseb väga rikkalikult umbes nädalapäevad. Suvel on pillkupüüdvad neerjad, pronksja varjundiga lehed. Tavaliselt annab rikkalikult isekülvi, noored taimed on soovitatav ümber istutada suure mullapalliga. Džefersoonia on saanud oma nime USA kolmanda presidendid Thomas Jeffersoni auks.

Kanada kevadmagan (*Sanguinaria canadensis*)

Hakkab tavaliselt õitsema aprilli lõpus. Kõigepealt ilmuvad mullast nähtavale hallikad, torujalt kokku keerdunud lehed. Täiskasvanud lehed on hallikasrohelised, südajasneerja, hõlmise servaga lehelabaga. Säravvalged õied on üksikult umbes 10 cm kõrgusel õieraol. Õied meenutavad veidi metsülase omi, on kümme-kümneks ellipsilise kroonlehega, mille taustal hästi tulevad esile kuldkollased tolmukad. Lihtõieline tüüpvorm paljuneb hõlpsasti seemnetega ja külvab vähehaaval ennast ise laiali. Paljundamiseks tuleb seemned külvata kohe, kui viljad hakkavad valmima. Täidisõieline sort 'Multiplex' on vähem levinud, teda saab paljundada ainult vegetatiivselt. Ettevaatust: kevadmaganuna punakaspruun risoom on üsna maapinna lähedal ja murdub kergesti. Jagada on kõige parem kohe peale lehtede närbumist. Kevadmagan kasvab looduslikult Põhja-Ameerika idaosas metsades, aias meeldib talle samasugune poolvarjuline kasvupaik nagu ülastelegi. Muld võib olla nõrgalt happeline. Sobib hästi hõredate lehtpõõsaste varju, kus kevadel on piisavalt päikesepaistet ja suvel varju. Niiskemal pinnasel kasvab kevadmagan ka päikese käes, kuid liiga kuivas, lõunapäikesele avatud kasvupaigas jääb õitsemisaeg lühikeseks. Varem kasutati kevadmaganat Põhja-Ameerikas ravimtaimena; omal käel tarvitamiseks on ta siiski liiga mürgine.

www.vali-it.ee

Tarkvaraarenduse praktikandid Vali IT! programmist

Reaalne võimalus leida tarkvaraarendusse lisatööjõudu!

“Vali IT!” on unikaalne ettevõtjate ja riigi koostöös ellu kutsutud täiskasvanute ümberõppe projekt.

Osalejad on läbinud 6 nädalat kestnud praktilise tarkvaraarendaja baasoskuste
intensiivkoolituse BCS Koolituses või IT Koolituses (Java või C#).

Üle 20 ettevõtte on juba saanud endale töötaja Vali IT! projektist.

Osalejatele sobib praktika järgmistes töölohkudes:

- arendamine
- testide automatiseerimine
- andmebaaside skriptimine
- UI/UX disain
- erandjuhtudel ka analüütika (eelneval kokkuleppel osalejaga).

Ettevõtte praktika kestab 8 nädalat ja on tasustamata.

60%

lõpetajatest töötab
tarkvaraarendusega
seonduval ametikohal.

**Praktikantide profiilidega
tutvumiseks võta ühendust:**

BCS Koolitus:

Olga Kitshard
564 76 512
olga.kitshard@bcs.ee

IT Koolitus:

Kristel Konsa
555 18 954
kristel@koolitus.ee

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

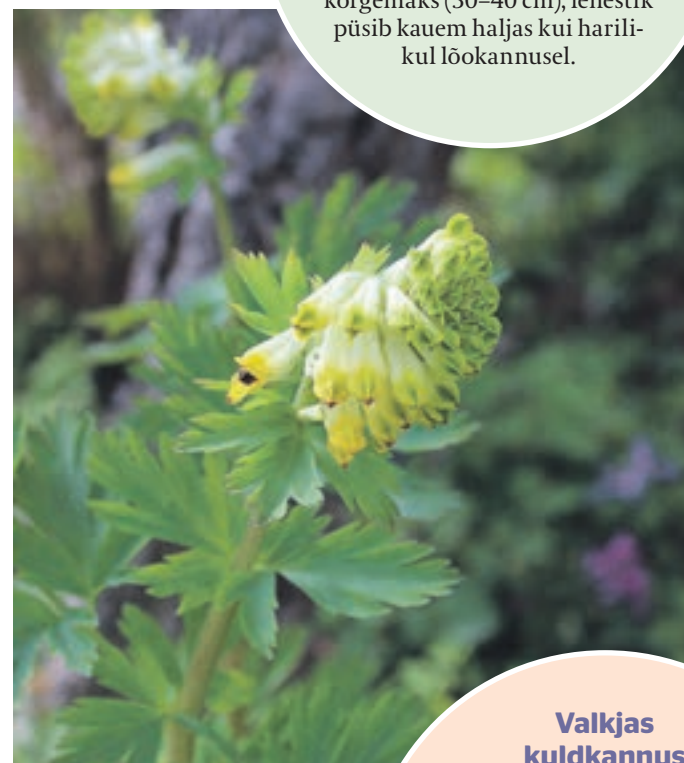
Koolitusprojekti rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondi toetuskeemist „Digitaalse kirjaoskuse suurendamine”. | [Lisainfo: www.vali-it.ee](http://Lisainfo:www.vali-it.ee)

**Harilik
lõokannus
(Corydalis solida)**

Kasvab meil jõe- ja ojaäärsetes võsastikes ja metsaservades. Aedades on teda kuni viimase ajani siiski üsna harva näha. Kui looduses kasvaval lõokannusel on sinakaslillad õied, siis nüüd on levima hakanud lõokannuse eri värvides sordid. Neid on aretatud juba kümneid – on roosasid, hele- ja tumepunaseid, valgeid ja kollakaid. Lõokannus hakkab õitsema juba aprilli keskel, lehed koltuvad juuni lõpus. Sorditaimedel tuleb õisik varakult ära lõigata: tipmised õied alles puhkevad, kui alumistes on seeme juba küps. Seemnest saame aga kõike muud kui sordipuhtaid taimi. Harilik lõokannus kasvab umbes kümme meetri kõrguseks.

**Väärilõokannus
(Corydalis nobilis)**

Lõokannuse perekonnas on teisi toredaid taimi, mis õitsevad kauem ja on ilusad kogu suve. Taim hakkab õitsema mai alguses. Õied on kollased, tihedas kobaras. Kasvab palju kõrgemaks (30–40 cm), lehestik püsib kauem haljas kui harilikul lõokannusel.

**Valkjas
kuld kannus
(Pseudofumaria alba)**

Suljagused lehed meenutavad natuke toas kasvatatavate adiantumite omi, on õrnad ja värvilt hallikasrohelised. Õied on kollakasvalged, kobaratena võrsete tippudes. Õitseb väga kaua, maist kuni sügiskülmadeni. Väga vähenõudlik taim, mis sobib kiviktaimlasse ja püsilillepeenrale.

**Kollane
lõokannus
(Pseudofumaria lutea =
Corydalis lutea)**

Uuema nimega kollane kuld kannus kasvab Tartu botaanikaaias juba 1820. aastal. Metsistunult leiti esimest korda Tartus 1954. aastal. Praegu on ta jõudnud juba Haapsalu piiskoplinnusesse, kus kasvab lõbusalt müüripragudes. Kollane lõokannus hakkab õitsema mai keskel ja õitseb peaaegu kogu suve. Sobib kivikusse ja kuivmüürile.

**Jaapani
metsmagun
(Hylomecon japonicum)**

Meenutab esmapilgul natuke kollast ülast. Siiski on sarnasus pealiskaudne. Metsmagunal on kenad helerohelised liitlehed, nende lehekeseid sarnanevad üsna pisut ülase juurmiste lehtedega. Taim kasvab kauniks puhmikuks, mis püsib haljana augustini. Metsmagun hakkab õitsema mai keskel ja õitseb umbes 2 nädalat järjest. Õied on suured, nelja kroonlehega ja hulga kuld kollaste tolmukataega. Aias sobib metsmagunale poolvarjuline niiskema mullaga kasvupaik.

Aiandus

Toimetaja: Meelika Sander-Sõrmus, tel 5553 3789,
e-post: meelika@pollumajandus.ee
Reklaami projektijuht:
Monika Aan, tel 5851 4431,
e-post: monika.aan@aripaev.ee
ftp.aripaev.ee/incoming/Rekl
Kujundaja: Margit Toovere,
OÜ Kujundusvabrik

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222
Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105

Tellimine ja levi:

e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised –
ostukeskkond privileeg aripaev.ee ja
soodsaim võimalus soetada
Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja
kaastoid vajaduse korral lühendada.
Toimetuse kaastoid ei tagasta. Kõik ajalehes
Äripäev ja tema lisades avaldatud ar-
tiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajal-
sel majanduslikul, poliitilisel või religioos-
sel teemal) on autoriõigusega kaitstud
teosed ning nende reprodutseerimine, le-
vitamine ning edastamine mis tahes kujul
on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta
keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu koh-
ta võite pöörduda Pressinõukogusse,
pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

TAMREX

kindad

VALI ÕIGED

kindad!

Käed on Sinu igapäevases elus asendamatud tööriistad. Selle pärast on vaja neid kaitsta. Mida rohkem ja erinevaid töid Sa kätega teed, seda läbimõeldumat kaitset Sa vajad.

TAMREX-i meeskond on võtnud käte kaitsmise õigete kinnastega enda südameasjaks! Suhtume suure pühendumisega ajaga kaasaskäivasse tootearendusse. TAMREX-i kinnaste loomisel kasutame parimaid materjale ja tehnoloogilisi lahendusi. Kompromissitu ja pideva kontrolliga tagame kinnastele kindla ning stabiilse kvaliteedi.

Nii nagu iga töö jaoks on õige tööriist, nii on ka iga töö ja käe jaoks õige kinnas. TAMREX-i laiaast töökindaste valikust leiab ka kõigenõudlikum töötaja endale vajaliku paari parimaid töökindaid.

Hinnad sisaldavad
käibemaksu 20%
ja kehtivad kuni
kaupa jätkub!

ERITI KVALITEETNE,
AUHINNATUD A+ KLASSI KITSENAHK

HALL NAILONIST KÄESELG

VÄGA HEA VASTUPIDAVUS

ÕHUKESED, SUUREPÄRASE PUUTETUNDLIKUSEGA

KAETUD NIMETISSÖRM

NAHAST SÖRMEOTSAD

VASTAVAD STANDARDILE: EN420; EN388:2016 (2.1.1.1.X); KAT 2; CE

TAMREX
A+ klassi kitsenahast
universaalsed peentöökindad
art 44-315

5.70 €

TAMREX
A+ sünteetilisest nahast
art 44-370

3.10 €

TAMREX
A+ kitsenahast
art 44-317

6.70 €

TAMREX
PerfectFit TouchScreen
PU-kattega
art 44-3617

3.90 €

TAMREX
RedDiamond
latekskattega
art 44-3626

2.96 €

TAMREX
GreyDiamond
nitrilkattega
art 44-3627

3.70 €

TAMREX
PerfectFit
nitrilkattega
art 44-3617

3.90 €

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35 • TARTU Aardla 114, Ringtee 37a • PÄRNU Riia mnt 169a, Savi 3 • RAKVERE Pikk 2 • JÕHVI Tartu mnt 30 • VÕRU Piiri 2 • VIILANDI Tallinna 86
VALGA Vabaduse 39 • NARVA Maslovi 1 • HAAPSALU Ehitajate tee 2a • PAIDE Pikk 2 • JÕGEVA Tallinna mnt 7 • TÜRI Türi-Alliku • RAPLA Tallinna mnt 2a • KEILA Keki tee 1 • KURESSAARE Tallinna 80a

www.ruukki.ee

RUUKKI KATUS

**Ainult üks saab
olla usaldusväärseim**

Ruukki katusepaigaldusega võite olla kindel, et Teie kodu on ilma eest kaitstud. Katusetöödele kuni 5-aastane ja katusematerjalidele kuni 50-aastane Ruukki garantii.

Kutsu tasuta katusemeister kohe:
ruukki.ee/meister

RUUKKI
Building your tomorrow.